

ELŐFIZETÉS.

HELYSEN:

Egy évre 26 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 2 k. 50 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 27.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.

Józsófőherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 141.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, október 3.

Orsovánál és Petrozsénynél
elfoglaltunk magaslatokat.

Budapest, október 2. (Hivatalos.) A
főhadiszállás jelenti:

Keleti hárter:

Románia elleni harc vonala:

Orsova szakaszában csapatunk az ellenségtől néhány magaslatot elragadtak. Petrozsénytől nyugatra elfoglaltuk az Obozora magaslatot, a románok ellentámadásait visszaverték. Küküllő mentén előcsapatainknak Székelykeresztúrról ki kellett vonulni.

Károly főherceg lovassági tábornok
hadsereg harc vonala:

A Kárpátokban szünet. Brzezanytól délkeletre néhány árokrészért harc folyik.

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadserege:

Brodytól—Zloczowig vivő uton, német, osztrák-magyar csapatok ellentámadással visszafoglalták a tegnapelőtt elvesztett egész területet. 24 orosz tisztet, 2300 katonát és 11 géppuska a zsákmány. A Brody—Lemberg vasut mentén az orosz támadások kudarcra végeztek. 200 hadifoglyot ejtettünk. Wolhyniában a Terstyánszky hadsereg egész nap legsúlyosabb tüzési tüzelés alatt volt. Az ellenség időnként saját lövészárkát lőtte, hogy gyalogságát előre hajtsa támadásra, de csak egyes helyeken sikerült. Ezeket az előretöréseket tüzelésünk visszaverte. Ma reggel az ellenség nagy oszlopokat küldött Sviniuchytól északnyugatra állásaink ellen, hol ellentámadással visszavertük.

Olasz hárter:

Az ellenséges tüzés egész tengermelléki arcvonal ellen élénken támadt, különösen a Karszt-fensíkon levő állásaink ellen. A tüzelés éjjel sem szünetelt.

Délkeleti hárter:

Nincs jelentős esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikereink az orosz fronton.

A Strigy völgyben visszavert oláh támadások.

Berlin, október 2. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hárter:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy harc vonala:

A Sommetől északra fekvő csata-
téren ismét erős harcok. Az an-

A mi törvényünk

Arad, október 2

Nem tudunk betelni a határtalan gyönyörűséggel, amit a legutóbbi hivatalos jelentés ébresztett a szívünkben. Letesszük meg újra elővesszük és százszor elolvassuk, hogy betéve tudjuk elmondani a mi históriánkban örökké emlékeztető szavakat: „A küzdelem rendkívül véres volt, a román csapatkötelékek roncsai minden járóművel, használható uttól elvágyva, a hegyekbe menekülnek... A szorosnál menekülő ellenséget bajor csapatok megsemmisítő tüzzel fogadták.”

Lehet-e e fölött huszonnégy óra alatt napirendre térni? Hiszen minden betűjéhez a mi katonáink, a testvéreink és szövetségeseink drága vére tapad... minden sorából kiordít a hitvány bestia kétségbeesetten nyöszörgő jajveszékése és kegyelemért könyörgő panasz-szava. A fanatikus szerelmes nem epekedhetik annyira a neki elérhetetlennek látszó ajakért, mint mi ama hír után, amely az oláhok kegyetlen letiprását jelenti most. A vágyát elért fektelen fiúhoz hasonlítunk, aki a hajnal jöttével se tud megválni szerelmesétől... Már itt a virradat, amely új gyönyört fakaszthat, de ő még tovább akarja érezni a felejthetetlen, a tegnapi mámort.

A forrón felbugyanó párolgó embervér misztikus illata soha nem sejtett kábulatba ejt bennünket. Gyönyörködünk talán az erdélyi havasok ormára tagvó vérhullámok kristályragyogásában? Szédítő mámorba ringat bennünket az emberek halálordítása? Nem! Mi nem vagyunk lelketlen állatok s a becsületes béke áldásait senki se kívánja nálunk igazabban. Nem rendezünk lelki gyönyörűségből embervadászatot, nem vágyunk az ártatlan kisderek életére és nem kéjlegünk a háboru rettenetes borzalmait legjobban átszenvedő anyák könnyes szenvedései fölött, még ha a törrel ellenünk jövő becsületes ellenséget szülte is az az anya. Mi kulturétet akarunk és tudunk is élni. De hagyjanak bennünket élni és dolgozni. Ne akarja az ütőerünket szét harapni az undok hiena, mert mi a kölykét féltő oroszlanokká is tudunk válni, amely szétmárcangolja és veret issza támadójának. Békében a szeretet törvényeit ismerjük, de most csak egy törvényünk van: — Megfojtjuk azt, aki az életünkre tör!

gokok és a franciák husz kilométernél szélesebb arcvonalon Thiepval és Raucourt között előkészítő tüzelésüknek legnagyobb fokozása után támadásra törtek előre. Jól vezetett tüzésünk sok helyen véresen visszaverte őket, a benyomult osztagokat elkeseredett közelharcban legyőzte. Rendíthetetlen gyalogságunk közvetlen a Sommetől északra a franciák részlettámadását visszaverte. A csata egész éjjel tartott és még folyik. A Sommetől délre élénk tüzési harc.

A német trónörökös arcvonala:

Le-Lesmitől északra a Champagnében német felderítő osztag sikerült vállalkozásán egy tisztet, 38 katonát szállított be. Egy léghajó Calaisban katonai berendezéseket támadott.

Keleti hárter:

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadseregének harc vonala:

Lucktól nyugatra a tüzési tevékenység folyton fokozódott. Az ellenséges támadásokat zárótüzelésünk megindításakor elfojtotta. Az orosz tüzés hiába próbálta a saját gyalogságát lövészárkaiból tüzeléssel támadásra kergetni. Vojmusnál rövid ideig tartó közelharcok voltak. Meliot altábornagy által vezetett támadása Graberkától északra az oroszok által 30-án tőlünk elvett állást visszaszerelte. Az ellenség több mint 1500 hadifoglyot hagyott. Kísérletei, hogy visszavessen bennünket, megghiúsultak. Epen úgy, mint a Brody—Lemberg vasut mindkét oldalán ellenünk intézett támadása is, amelyeken 200-nál több foglyot ejtettünk.

Erdélyi hárter:

Nagyküküllő mindkét oldalán a románok tért nyertek. Orsovánál és északra szövetségeseink sikerrel támadtak. A hátszegi hegységben, a Strigy völgyének mindkét oldalán az ellenséges támadásokat visszavertük. Oloroza magaslatot csapataink elfoglalták.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Bukaresttől délre ellenséges csapatok a Duna jobb partján a lábukat megvetették. Topraistól délnyugatra az ellenség támadásait visszavertük.

Macedóniai hadszíntér:

A Kaimakcalán magaslaton heves harcok tovább tartanak. Tahinosótól északnyugatra a Struma keleti partjára előrenyomult angol osztagok.

kat megtámadtuk. **Ludendo-f, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajátosztálya.)

London bombázása

a levegőből.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentése: Október másodikára virradóra több tengerészeti léghajónk sikerrel dobott bombákat Londonra, a Humber menti ipartelepekre. A léghajók gránátokkal történt lövetésük és repülőátadások dacára sértetlenül visszatértek, egynek kivételével, amelyet, más léghajók megfigyelése szerint, elhárító ütegek tüzelése felgyújtott, a mely ennek következtében London felett lezuhant.

Görögország maga dönt

sorsa felett.

(Távirati tudósítás.)

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: A görög kormány nem ismeri az entent szándékait, de valószínűnek látja, hogy tartózkodni fog attól, hogy nyomást gyakoroljon, s ezzel kapcsolatban bárminő politikát kényszerítsen Görögországra, amelynek megengedi, hogy maga döntsön követendő útjáról.

Lugano. A Stefáni ügynökség Athénből érkezett jelentése szerint Moszkopulosz vezérkari főnök negyvenöt napi szabadságot kapott. Ez idő alatt Sarpris tábornok helyettesíti. A görög szigetek teljesen a Venizeliszta mozgalom mellett nyilatkoztak. Opulia prefektusát megfenyegették, hogy megölik, ha nem csatlakozik hozzájuk. A hatóságokat már elmozdították.

Stockholm. Pétervárról jelentik: A Ruskoje Slovo egy munkatársának Venizelosz kijelentette, hogy ha a király eddigi tanácsadóját elbocsátva eddigi eljárását helytelennek ismeri el és ezentúl az ő tanácsait követi, lemond a nemzeti mozgalom élén vállalt szerepéről. Amde, hogyha a király csupán a külföldi hatalmak nyomásának engedve hívna vissza őt, akkor hivatalát nem vállalná és megmaradna a mozgalom élén.

Hága. Londonból jelentik: A Daily Express értesülése szerint a négyes-szövetség több állama nem egyezik bele abba, hogy Görögország az esetleges zsákmányból osztályrészt kapjon. Különösen Itália és Oroszország, akiknek érdekeit szívesen föláldozná az entent Görögországnak a háborúba való esetleges beavatkozása fejében. Az entent kebelében folyamatban vannak a tárgyalások az ellentétek kiküszöbölésére.

Lugano. A tegnapi olasz minisztertanács foglalkozott Görögország beavatkozásának kérdésével. Kimondták, hogy Görögország a saját elhatározása alapján beavatkozhat a Bulgária elleni háborúba, amde az a bessiniai érdekkörbe nem vonható be, mivel Itáliának az ententtel kötött szerződését ezen irányban nem

változtathatják meg. Végül elhatározták, hogy a Palazzodi Veneziát, a Monarchia román nagykövetségének lefoglalt palotáját, olasz történelmi muzeummá alakítják át.

Diszkrét kérdések.

— Távirati tudósítás. —

A főrendiház ma délután négy órakor **Josika Samu** báró elnöklete alatt ülést tartott. Az elnök bejelenti, hogy **Sigray Antal** főrend interpellálni óhajt. Az engedélyt a főrendiház megadta.

Sigray Antal: Figyelemmel kísérte a képviselőház külpolitikai és élelmezési vitáját, ezért bár nem politikus és pártoktól is távol áll mégis a külkérdésekkel kíván foglalkozni. Elismeri a kormánynak nagyarányu tevékenységét, konstatálja, hogy megtörténhetik, miszerint a miniszterelnököt, aki jelenleg egyedül a felelős fajtacompli elé állítják. A külügyi kérdésekben a miniszterelnök jelenleg nélkülözhetetlen egyénisége miatt, amit a külügyminiszterrel nem mondhat el. A külügyminisztert felelősségre kellene valahogyan vonni. Belátja, hogy a békét nem teremthetjük meg, amíg ellenségeinkből a józan belátás hiányzik, de a frontra való visszatérése előtt megnyugvást szeretne szerezni arról, hogy úgy a bel, mint külügyi téren minden a legnagyobb rendben folyik. Megkérdi tehát a miniszterelnököt, minő lépéseket tett, avagy hajlandó tenni, hogy a külügyminisztert a törvényhozás felelősségre vonja.

Tisza István gróf miniszterelnök válaszában kifejti, hogy meggyőződése, miszerint a jelen pillanat legkevésbé sem alkalmas arra, hogy a külügyi kormányzat felett ítéletet mondjanak, éppen ezért arra kéri a főrendeket, hogy ítéletüket mindaddig függesszék fel, amíg az összes idevágó részleteket elő nem terjesztheti. Függő ügyeket nem lehet a parlamentben pertraktálni, csupán az összes viszonyok ismerete mellett. Sajnálja, hogy a testület, amellyel a külügyminiszter érintkezhetik, nem permanens és így nem gyakorolhatja felügyeletét, miként az rendszeren parlamentáris szokásos, az országgyűlésnek azonban többször van alkalma véleményének előadására. Ugy a magyar kormány, mint pártkülönbség nélkül mindenki óhajta az osztrák parlament élethelyreállítását, a kormánynak azonban tartózkodnia kell minden olyan lépéstől, amely a monarchián belül komplikációkra vezethetne, s amely súlyosbíthatná a helyzetet a monarchia másik államában. Senkisésem örvendene nálánál jobban, hogyha a delegációk összehívása már nem ütköznék nehézségekbe.

Sigray Antal valamint a főrendiház a választ tudomásul veszi, mire áttértek a napirendre tűzött és a kivételes kormányhatalomnak igénybeviteléről szóló miniszterelnöki jelentésre.

Tisza István gróf miniszterelnök indítványozza, hogy mivel a jelen kérdéseivel a költségvetés tárgyalása kapcsán is foglalkozhatnak, a főrendiház csak később tárgyalja a jelentést, önmagát pedig december 7-ig napolja el.

A főrendiház az indítványt elfogadta.

Josika Samu báró elnök megemlékezik hadseregünk és szövetségeseink nagysebeni diadaláról, amely legyőzhetetlen erőnk bizonyossága. Ujabb erőt merithetünk belőle a kitartásra a végső győzelemig. Leikes százakkal üdvözölte harcok katonáinkat és vezéreiket.

Az ülés fél ótkor ért véget.

Miért bukott meg Stürmer?

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. Ideérkezett pétervári hírek szerint Stürmer miniszterelnök legközelebbi viszálypése nagyon valószínű dolog. Hogy ez mennyiben felel meg az igazságnak, egyelőre nem ellenőrizhető. Annyi azonban bizonyos, hogy Stürmer állása a legutóbbi hetek alatt jelentékenyen megingott. Amennyire hitelesnek látszó források után megállapítható: Stürmer nem nemzetközi politikai befolyások, vagy pártpolitikai intrikáknak lesz az áldozata. Nem titok ugyanis, hogy Stürmernek Londonban és Párisban csak elenyészően kevés barátja van, továbbá, hogy az orosz parlamenti liberalizmus az egész vonalon Stürmer ellen támadást kezdett, amely eseményt olyan módon is magyarázhatjuk, hogy Oroszország vezető köreinek egyrésze politikailag és katonailag nyugodtabb és józanabb politikát keres a Stürmernél. Elvitázhatatlan tény, s titkot nem is csinálnak belőle, hogy Stürmer sem az orosz minisztertanácsban belül, sem a mértékadó orosz körökben nem örvend népszerűségnek és a mostani nagy politikai és katonai viszonyok rideg fel fogásában egész Oroszországban egyedül áll. Két kérdés áll jelenleg előtérben, amely Stürmer távozását meg fogja könnyíteni. Az egyik az orosz élelmiszerkérdés, amely jelenleg egész Oroszországban az általános érdeklődés előtérben áll. Kétségtelen, hogy az orosz birodalomban általános inség van, amely minden nagy politikát, sőt a háboru iránt való érdeklődést is csaknem teljesen háttérbe szorított. Csak az orosz főváros napilapjait, s province városok újságjait kell olvasni, hogy erről teljesen meggyőződjünk, s arról is, hogy a nép nagy többségét sokkal jobban érdekli a legfrissebb élelmiszer áremelkedés, vagy súlyedés, mint a legszébb jelentés a harcterekről.

Péterváron és Moszkvában csaknem teljesen hiányzik a hús, a vaj, a tej, a tojás és a tüzelő. Maga a Novoja Wremja ismeri be, hogy minden hús- és vajüzlet előtt napról-napra a vevők százai állanak sorfalat, s ezek közül alig egy néhány kap valamit órákig tartó várakozás után. A víz és gipszkeverékből álló tej literje 90 fillért ér ma Pétervárt. A nyomoruság a Néva partján oly nagyra nőtt, hogy a városi előjáróság 1500 diáktól kaszányák, kórházak, áruházak kisegítő munkáiként kénytelen volt alkalmazni, mert az élelmiszerek elviselhetetlen árai miatt a tiatálemberék éhhalál előtt állottak. Egész Oroszországban négy hustalan napot tartanak hetenkint, de az utolsó hetekben Moszkvában, Kiewben, Chartoffban egy grammnyi hust sem mértek ki a hét egyetlen napján sem. Sőt a hadsereg is erősen szenved a hushányban, zsir alig van, ezt középázsiai faolajjal helyettesítik. Nem rég maximálták egész Oroszországra vonatkozólag a cukrot, melyből most hetenkint minden felnőtt ember számára 300 grammot adnak ki. Ilyenek az orosz állapotok, amelyekről a külföldnek alig van helyes ismerete, s ezt most mind a miniszterelnök terhére írják, s remélik, hogy egy új seprő, akárhogy nevezzék is azt, majd jobban fog seprerni.

A második kérdés a lengyel kérdés. Az az orosz elv, amely mindent meg ígér, de semmit sem teljesít, Stürmernél nem talált előszeretettel fogadtatást. Már a főhadiszálláson megtartott emlékeztető koronatanácsán előterjesztette a miniszterelnök, hogy a lengyel kérdést nem szabad könnyű ígéretekkel elodázní, hanem ha nem is tulságosan nagy, de világosan körülírt engedményekkel kell megoldani. Emlékeztető, hogy a miniszterelnök akkor javaslatával kisebbségben maradt. Midőn néhány nappal ezelőtt Wjesopolski gróf a miniszterelnököt felkereste, azzal a kérdéssel fordult hozzá, hogy az orosz dumának lengyel parlamenti bizottságát bizalmasan értesítsék a kibocsátandó kiáltvány tartalmáról, a lengyel megbízottnak kijelentette Stürmer, hogy ezt annál kevésbé tehetik meg, mert annak a lehetősége, hogy a legmagasabb állami tisztviselői állásokban változások lesznek, befolyásolhatná a kormány állásfoglalását a lengyel kérdésben.

A jelenlegi miniszterelnöknek ez a nyilatkozata, amely egész sereg orosz lapban megjelent, a legkomolyabb körökben is azt a véleményét keltette, hogy Stürmer már távozásának valószínűségére számít.

Tizenkét évi börtönre ítélt aradi alezredes.

(Wiplinger József bűnlajstroma.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

1915. tavaszán nagy feltűnést keltett Aradon, hogy egy éjszaka vegyes bizottság jelent meg Wiplinger József lovag alezredes a 3. huszárezred pótkeretparancsnokának lakásán, ott házkutatást tartott, majd pedig letartóztatták a magasrangú törzstisztet. Az akkor elterjedt hírek szerint ez azért történt, mert a parancsnok ellen feljelentés érkezett a katonai bírósághoz, amely szerint az alezredes katonai kincstár terhére nagybörányu visszaélést követett el a bevásárlásoknál. Beszéltek arról is, hogy a feljelentést alantassai tették meg, akikkel rendkívül durván bánt és ezek úgy álltak rajta bosszút, hogy visszaéléseit leleplezték. Másfél év telt el azóta, hogy az alezredest Aradról a temesvári hadosztálybíróság fogházába szállították. Mint Temesvárról jelentik, Wiplinger ellen emelt vádak a hosszú vizsgálat során alaposnak bizonyultak. A katonai ügyészség vádiratot adott ellene és szombaton a temesvári hadosztálybíróságon megtartott nyilvános főtárgyalás után kihirdették az ítéletet.

Tizenkét napig tartott a tárgyalás az alezredes ügyében, aki igen előkelő családból származik. A nagybátyja 1866-ban altengernagy volt és résztvett az Olaszország elleni háborúban. Az alezredes Esztergomban született és most 51 éves. Aradon igen jól ismerték, noha csak rövid időn át tartózkodott itt, mert a társadalmi életben igen élénken résztvett. Letartóztatása annak idején igen nagy megnyugvást keltett, mert a közvélemény arról győződött meg, hogy a hadsereg kötelékében minden visszaélést a legnagyobb szigorúsággal torol meg a hadvezetőség és nincs tekintettel arra, hogy azt magasállású ember követi el, vagy pedig közönséges katona. A katonai ügyészség 6 pontban foglalta össze a nyomzás során felmerült terhelő adatokat.

1. Elkövette a sikkasztás büntetést azáltal, hogy a mozgósítás napjától letartóztatásáig, mint a 3-ik huszárezred pótkeretének parancsnoka 11.000 koronánál nagyobb összeget tulajdonított el az államkincstár illető pénzekből.

2. Elkövette a fegyelemsértés büntetést azáltal, hogy egy táviratilag kapott parancsot, amely szerint egy transzporttal harctérre kellett vonulnia ezredéhez, azzal a kifogással, hogy lovaglás közben baleset érte, nem teljesítette.

3. A katonai szabályzatok megsértésének büntetést követte el általánosságban azáltal, hogy:

a) Zielbauer Mátyás tartalékos altisztet többször arcúltatott;

b) Fleischmann Gyula tizedest öklével homlokán ütötte, torkon ragadta, a falhoz vágta, azzal a kifejezéssel, hogy: „Kutya én leszülak” becsületében megsértette és ez alkalommal kardját hüvelyéből ki is huzta;

c) Egy rapport alkalmával a jelentéstílvő Győry Antal őrmestert a pótkeret irodában fejbevágta, úgy, hogy ennek sapkája a földre esett;

d) A huszárlaktanya udvarán Szőke őrmestert egy rapport alkalmával öklével úgy vágta orron, hogy ennek elindult az orra vére;

e) Az aradi vasúti állomáson egy alkalommal, amikor egy menetelakulat a harctérre in-

dult, egy, még ismeretlen nevű tartalékos huszárt gorombán leszidott és arcul ütött és ezáltal mint katonai előjáró alantassait szolgálatban ütésekkel és más módon testileg bántalmazta és lealacsonyító módon szidalmazta.

4. Elkövette az ellentállás büntetést egy katonai őrséggel szemben azáltal, hogy az aradi huszárlaktanya udvarán az őrtálló Góthy nevű huszártól, aki arra a parancsra, hogy hívjon elő egy őrmestert, azt jelentette, hogy nem teljesítheti ezt a parancsot, mert a helyét nem hagyhatja el, elvette a karabinerjét, megrugta, úgy hogy lehümpölygött a lépcsőn, megverte a lovaglőostorával, tehát ezzel egy őrszemet megvert és annak személye ellen jogtalanul erőszakot alkalmazott.

5. A katonai szabályok mellőzésének vétségét általánosságban azáltal, hogy Kiss tizedest és egy huszárt asztalos munkákra rendelt magához és menyasszonyához, Welter százados özvegyéhez és 1914. augusztusában elhalt Welter Vilmos százados szolgáját, Valentin Györgyöt még hónapokon keresztül annak özvegyénél mint tisztiszolgát meghagyta.

A főtárgyalást, amely nyilvánosan folylt le, szeptember 18-án nyitotta meg Temmel József altábornagy elnök. A tárgyalás vezetője a hadosztálybíróság főnöke, Csejka alezredes hadbíró volt. A vádat Eisler Rudolf dr. főhadnagy hadbíró képviselte, a védelmet Róth Ottó dr. ügyvéd látta el. Bírák voltak Balikan ezredes, Bréda Viktor gróf alezredes és Bramsberger alezredes.

A vádlott az összes vádpontokat tagadta és a tárgyalás végén egy rendkívül izgalmas jelenetet rögzített. Azt a hitet akarta keltani, hogy örült, ezért a tárgyaló teremben levettette a cipőjét és a kezéigébe eső ingóságokat, tintatartót, esengőt zsebre akarta tenni és egyáltalában úgy viselkedett, hogy a tárgyalást félbe kellett szakítani. A törvényszéki orvosok megvizsgálták a vádlottat, de úgy találták, hogy az elmezavarodottságnak semmiféle jele nem állapítható meg. Valamennyi tanu terhelően vallott az alezredes ellen.

Az ítéletet, mint említettük, szombaton hirdette ki a bíróság és e szerint Wiplinger József lovag alezredest:

tizenkét évi nőház börtönre, tisztirangjának elvesztésére, nemességének elvesztésére, összes kintűtetéseinek és emlékérméinek elvesztésére ítélték.

Az ítélet ellen az alezredes semmisségi parrasszal élt.

VAROS ES MEGYE.

Versenyfoglalás. A város gazdasági széke ma délelőtt Löcs Rezső polgármester-helyettes elnöklésével ülést tartott, amelyen a járványkórház mellett felállítandó karantén felepitésére beadott ajánlatokat bontották fel. Az építkezésre három ajánlat érkezett a városhoz. Az egyiket Steiner József adta be, aki a villanybevezetés nélkül az összmunkálatokra 180.946 koronát kér. Ebben az összegben a villanybevezetés 4960 koronával szerepel. Bayer György a másik ajánlkozó, 161.742 koronával, mely összegben a villanybevezetésért 2600 korona van felvéve. A harmadik ajánlkozó Fodor és Reisinger cég, 177.338 koronával, de ebben a villanybevezetés nincs felvéve. A villanybevezetésre a vállalkozó cég egyáltalán nem tett ajánlatot. A gazdasági szék az ajánlatok át-

tanulmányozására Löcs Rezső elnöklésével egy bizottságot küldött ki, mely javaslatot fog tenni a tanács útján döntés céljából a város törvényhatóságának.

Aradi magánhivatalnok

a halicsi harcokban.

(Hogy élnek a törökök a táborban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Wallinger István volt aradi magánhivatalnok, aki a háboru kezdete óta a harctéren teljesít szolgálatot és jelenleg a halicsi rendkívül érdekes, izgalmas harctéren mint a telefonosztag egyik derék munkása végez fontos teendőket, a következő rendkívül figyelemreméltó részleteket írja nekünk az ott folyó eseményekről:

— Tegnap, vasárnap szeptember 25-én reggel sürgős parancsot kaptunk, hogy az összes telefonvonalakat vizsgáljuk meg. Én és még 7 társam különböző irányban elkezdtek a munkát. Nekem egy kilométeres távolságu és 2 hegy között levő völgykatlanban épített vezetékek megvizsgálása volt a feladat, ahol 2 tüzérségi állásunk is van. Alig időztem e helyen, amidőn az oroszok erősen tüzeltek a két tüzérségi állásra. Ez később pergutüzeléssé változott, úgy, hogy az egyik tüzérségi állás körül ugraszólva százszámra estek a 28 centiméteres nehéz gránátok és srappellek. Képzelték nálunk helyzetemet, amikor a tüzérségi állás háta mögött húzódó kábel jókarban tartását kellett biztosítanom. Ahogy az isten akarja, gondoltam és lélekzetviasszafojtva fogtam a munkához. Előtte, mögöttem jobbra és balra csak úgy zuhogtak a gránátok, de hála istennek sem a tüzérségi állásban, sem bennem nem tettek kárt, dacára annak, hogy az oroszok ágyúja a nap folyamán csupán erre az egy állásra több mint 250 gránátot szórt. Végre esteledett és az ügyük elhallgattak. Az oroszok Halics keleti részén megindított támadása tehát ma ismét kudarcot vallott, amit igazolt az a sok orosz fogoly, amelyet este a vitéz törökök a parancsnoksághoz behoztak. De nemcsak a foglyok, hanem a sebesültek és halottak száma is igen jelentékeny, mert mi jobban lövünk ám, mint a muszka. A törökök, akik itt elég szép számmal „dolgoznak”, szintén kemény gyerekek. Ők is elszántan küzdenek a közös célért. Teljesen megértjük egymást gondolatban, habár beszélni nem is igen tudunk. Mi ugyan szorgalommal tanítjuk őket magyarra, ők pedig törökül és néhány szót kölcsönösen el is sajátítottunk már. Érdekes, hogy a legénység még a harctéren is milyen ájtatos és vallásos. Szabad idejében, sőt egyéb elfoglaltsága közepe is szent énekeket dudol, a rozsáfűzést pedig mindegyik az övében hordja. Nem magas és nem elhízott emberek, de annál fürgébbek és feltűnő, hogy még a lövészárokból is nap- és éjhosszat keresztülvetett lábakkal ülnek. (Már t. i. amikor ülhetnek.) Ha közülük valaki megsebesül, vagy elesik, azt nagyon élénken fájlatják. Ami az életmódjukat illeti, az a leg-egyszerűbb. Inkább tejes ételműveket esznek és húsfelet keveset, a disznóhúst pedig még enni látni sem szeretik. Egyébként meglehetősen zárkózott természetű emberek. A tisztjeik már egészen másképpen élnek. Ők sokkal közlékenyebb természetűek és jókedvű embereknek látszanak, akik még közlegényséinkkel is szívesen érintkeznek némajelekkkel. Közülük igen sokan tudnak németül és franciául.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden, október 3-án „Kornevillei harangok“ operette. (A. bérlet.)

Szerdán, október 4-én és csütörtökön, október 5-én „A szerelem“ újdonság. (B. és C. bérlet.)

Pénteken, október 6-án diszeloadás „Hadak útja, a székelek harcra“. (A. bérletben.)

Szendrey Mihály, az „őreg“ színész.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csendben, ünneplő tanuk nélkül szorítjuk meg ma este Szendrey Mihály színigazgató kezét. Ma este 30 éve annak, hogy először lépett a világot jelentő deszkákra. Ki hitte volna? Szendrey 30 éve színész! Ez a fiatalos kedélyű, minden szépet lelkesülő ember 30 év óta küzd és fárad, dolgozik és alkot, — anélkül, hogy az idő nyomot hagyott volna rajta. Ma is az a vidám szeladen, aki 30 évvel ezelőtt, mint primo amorozó hódította meg a női szíveket.

Ennek okát talán abban találhatjuk, hogy e három évtized alatt a szépség, a bölcsesség és az erős szentháromsága vezette. A szépet kereste az életben és a költészetben; bölcseséget megtalálta a becsület egyenes útján a erejét megsokszorozta rendületlen hitte művészetében. Mert mindig azok közül a ritka emberek közül való volt, aki az élet szobrán a nemes vonalakat kereste. Maga mondta sokszor e sorok írójának: A legnagyobb büszkségem az, hogy soha az életben színügyi bizottsággal össze nem különböztem a hogy a legnagyobb támogatóim mindig az újságírók voltak. Pedig egy színházigazgató életében — ugye — ritka két dolog ez!

Szendrey Mihály Aradon kezdte meg a pályafutását. Itt lépett fel ma harminc esztendeje, október 2-án a „Vasváros“ Octáv szerepében. E perctől fogva becsülettel szolgálta Muzsáját az aradi színházban Krecsányi Ignác, Mosonyi Károly, Aradi Gerő és Leszkay András színigazgatók alatt. Leszkaytól ment el Kassára direktornak, ahol élete legnagyobb boldogságát találta meg. Itt nősült meg, itt vette el máig legkedvesebb primadonnáját, Rontay Boriskát. Kassáról Pozsonyba küldte el a minisztérium publikumot nevelni a magyar színészetnek. Minden pozsonyi ember bizonyíthatja, hogy ez sikerült is neki. Aradtól mindössze két-három esztendeig volt távol, hogy aztán annál nagyobb örömmel siessen vissza kedves publikuma és jóbarátai közé, akik szeretettel várták vissza vidám kedélyű — Cingit. E becéző névnek eredete egyik legnagyobb sikerétől: a Rezervisták Cinege bárójától dotálódik.

A magyar színészet sokat köszönhet neki. Bizonyosság erre az is, hogy az Országos Színészegyesület 20 évvel ezelőtt tanácsosává, majd 8 évvel ezelőtt alelnökévé választotta.

Öt évvel ezelőtt az egész magyar színészet megünnepekte 25 éves jubileumát. A pesti színházak, a vidéki társulatok elküldötték képviselőiket, itt volt a főfelügyelőképviseleje s itt az aradi szerető meleg szíveket.

— Ha háboru nem volna: akkor se ünnepelnék jubileumot soha — szölt este hozzám a mi „kedves Miskánk“, mert olyan meghatón, olyan szépen ugy se tudnátok engem többé jubilálni!

S midőn jövő terveire nézve megkérdeztük, azt válaszolta:

— Még három évig akarok színész lenni, akkor nyugdíjba megyek s felfogadtatom magamat az aradi Lloyd-klubba „köszönő ember“-nek, aki minden érkezőt mosolyogva üdvözl. Ez ma a legjövődmezőbb állás Aradon. (Z. A.)

* Blidár Vali bemutatkozása. A Tatárjárás Mogyoróssy önkéntesének szerepében mutatkozott be vasárnap délután Blidár Vali, a társulat új táncos szubrettje. Ebben a szerepben láttuk

Aradon annak idején először Dióssy Nusit is. A később közkedvelt primadonnának akkor azt mondta valaki:

—Ez a szerep azért jó, mert utánna akármit fog adni, mindenben jobban tetszik majd.

Ugyanezt mondjuk Blidár Valiról is. A Tatárjárás agyonjátszott Mogyoróssyában nehéz újat produkálni. A bájos megjelenésű, fiatal művésznőnek azonban így is sokat tapsolt, a a zsufolásig megtelt nézőtér, amire az új szubrett fiatalos üdőségével, eleven temperamentumával és kecses játékával valóban rá is szolgált. Tiszteletű szép virágcsokorral lepték meg. Blidár Vali pályája kezdetén van, de könnyű megjósolni, hogy Aradon szeretni fogják és egy kis céltudatos vezetés mellett, a társulat egyik leghasznosabb, legkedveltebb tagja lesz.

* Nagymama. Csiky Gergely bájos vigjátéka, romlatlan szívek naiv romantikája pergett és gyöngyözött le ma este a színpadról. Régi szavak kedves ritmusa, a régi hangok kedves muzsikája hullámozott felém: a régi „nagymamák“ s a régi kis Márták kedves alakjai köszöntöttek. Csupa emlék. visszaragyogó, meleg emlék. Prielle Korneliától — Blaha Lujzáig — Csillag Terézig! S a többiek mind: eleven drága arcok a múlt vásznán: mindig köszöntenek, ha a „Nagymamát“ hallgatom. Pedig mindig meghallgatom, s gyönyörködöm benne, valahányszor csak alkalom kínálkozik.

A mai estén nemcsak a kedves darab vonzott a színházba, hanem az új „nagymama“ s a legújabb kicsi Márta, a társulat két új tagja: Bánházi Teréz és Kieffer Lujza. Bánházi Teréz csak Aradon ismeretlen, de talán bemutatásra itt sem szorul. A vidéki nagyobb városok közül sem egyben régen becsülték és szerették. A mai estén Arad színházi közönsége is megismerte és méltányolta elismerésének tapsaival átgondolt szép játékát. Ezek a tapsok: az előlegezett bizalom értékei voltak, amelyek a későbbi estéken hisszük, dus kamatokat fognak hozni. Márta szerepében, az új naiv: Kieffer Lujza mutatkozott be. Fiatal, üde teremtés, a természetesség minden bájos vonásával. Játékainak eszközei egyszerűek és közvetlenek, beszédje, kacagása, gesztusai pergők és frissek, mint ő maga. Kedves színpadi arca, jó termete van, járása graciosus: szóval, — amint egy mellettem ülő szép aradi uriaszony nevezte: „egy nagyon jó kis színésznő!“

Ezt a véleményt a mai est után aláírjuk s azt hisszük, ezt a cselekedetünket nem lesz okunk megbánni.

Benkőné, Blidár Vali, Várnai Jenő, Kis Miklós és Polgár Sándor kis szerepeikben jók voltak. Z. A.

* A színház hírei. A szerelem. Bartha Lajos kitűnő színjáték-újdonsága szerdán kerül először bemutatásra. Végtelen szellemes meseszövése fokozódó érdeklődésben tartja a közönséget, pompás verbeli alakok mozognak a színen és ezek között Harsányi Margit, Kieffer Lujza, Heppesné, Bánházi Teréz, Várnai, Delli, Kertész, Kiss Miklós stb. viszik a főszerepet. A szerelem egymásután két estén van műsoron. — A Marci a másik újdonság, amelyre a társulat készül. Bemutató-előadása szeptember 8-ra van tervezve. — Október 6. A színház diszeloadás keretében ünnepli október 6-ikát. Színre kerül 1848. A székelek harcra. Ezt megelőzőleg A szövetségesek címen nagy néma-képlet, amelyben a társulat minden tagja részt vesz.

* Hoffmann mesél. (Filmopera, bemutatja kedden és szerdán az Uránia.) A kaméliás hölgy után közvetlenül, a színház tegnap ismét a filmpiac egyik legnagyobb eseményét, Hoffmann meséit mutatja be. Az örökké üde és bájos szűzsé a filmen kiválóan érvényesült. Hasztalan volna sok szót pazarolni erre a kiváló munkára, elég megállapítanunk annyit, hogy a kö-

zönség lelkes örömmel fogadta ezt a filmet és ezt az örömet fokozta még az is, hogy a színház gondoskodott arról, hogy kiváló és megfelelő zene szolgálja a közönség műélvezetét. Nagy ára van ezeknek az irodalmi filmeknek és a színház akkor, mikor ezeket a nagy attrakciókat rendes helyárok mellett mutatja be, mintegy bizonyosságot akar tenni arról, hogy nem riad vissza semmiféle anyagi áldozattól, ha arról van szó, hogy a közönségnek a jó legjavát nyújtja. — Homunculus. A mai élet problémáinak megfilmesített mesterműve, amely Berlinben, Drezd. ban és Bécsben eddig nem ismert arányu sikert aratott, legközelebb az Urániában. 5

— A Trilby szenzációs premiérje az Apollóban. Georges du Maurier világhírű regényének csodás filmjét ma, egynapon mutatta be a főváros legelőkelőbb mozgószínháza, a Royal-Apolló és az aradi Apolló-színház. A budapesti Royal-Apollóban már napokkal ezelőtt nem lehetett jegyet kapni a mai premiérre s az aradi Apolló-színházban is elkaphodtak előre minden jegyet. Az esti előadás megkezdése előtt le kellett zárni az Apolló pénztárait, hogy a publikum ne ostromolja hiába. A Trilby filmje, minden konvenciózus dicsérettől mentesen mondhatjuk, oly grandiózus, amelyet csak az amerikai kinematográfia készíthetett. A Trilby embermilliók elragadtatását fogja kiesiholdni a lelkekből és embermillióknak lesz örökké felejthetetlen emléke széles e világon. Mindenki el fogja ismerni, hogy ha már idáig fejlődött a kinematográfia, itt meg kell állania, mert nincs tovább. Az amerikai filmjáték csillaga: Clara Kimball-Young a címszerepben eddig példátlanul álló alakítást produkál. A nagyközönség tomboló lelkesedéssel fogadta a mozivászonnak ezt a legújabb, hatalmas művészi eseményét, amely az Apolló jó hírét még erősebbé teszi. Az Apolló még három napig tartja műsoron Trilbyt. 3

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Lugano. A Giornale d'Italia arról értesül, hogy a négyesszövetség képviselői tegnap a görög kormányának jegyzékot nyújtottak át. A jegyzék fogalmazása semminő kibúvót nem enged meg Görögországnak. Azonnal kell válaszolnia, vagy elboesájtja a hadsereget, vagy beleavatkozik a Bulgária elleni háborúba. Az utóbbi esetben minden feltétel nélkül, mivel Görögország az ententének nagy károkat okozott azáltal, hogy megtűrte hogy a görög terület fontos részeit a bolgárok megszállják.

Hága. Pétervárról jelentik: A vezérkartól inspirált fejtegetésben a Daily Telegraph az entente újabb győzelmét jósolta meg. Kifejti, hogy sem nyugaton, sem a Kárpátokban és Galiciában, avagy Kisázsiaiban, hanem a Balkánon dől el a háború sorsa. A központiaknak a kelettel való összeköttetését el kell vágni, mert hadseregeiket onnan látják el élelmiszerekkel. A Balkánon elsőrendű feladataink vannak. Az entente minden egyes hatalmának latba kellene vetnie minden erejét, hogy a Balkánon célit érhessen.

Lugano. A Secolo párisi jelentése szerint a Somme-osata még nem érte el tetőpontját. A szövetségeseknek legkomolyabb tervük a csatát végnélkül folytatni mindaddig, amíg a harcoló hadseregek egyike nem pusztul el.

Frankfurt. Newyorkból jelentik Wilson kortesbeszédében azt hangoztatta, hogy republikánsok győzelme az elnökválasztáson Amerikának a háborúba való beavatkozását jelentene.

Honvédek a nagyszebeni harcokban.

(Egy aradi főhadnagy levele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyszebeni harcokban megsebesülve, két nap óta a helybeli honvédluszar laktanya járvány kórházában fekszik K. népfelkelő főhadnagy, aki a következő levelet küldte az Aradi Közlöny szerkesztőségének:

— „A két nap előtti Höfer jelentés kirül hozta, hogy Nagyszeben körül döntő győzelmeket arattunk a románok fölött.”

Ezt olvassa az aradi kávéházember nyugodtan a pikolója mellett. Nohát ép ezen pikolózó uraknak akarok pár nap előtti harcokból, — az egészről csak egy kis részletet leírni.

Ejfel felé jött a telefonparancs, az állásokat legnagyobb csendben elhagyni és azonnal K... falu délkeleti részében a zászlóaljhoz esatlakozni. Reggel általános támadás lesz. Mondhatom meglehetősen örömmel vettük a parancsot, mert a bizonytalan felderítő apró járőr csatározásokat már unni kezdtük. Rövid idő múlva kísérteties csoportok húzódtak az említett falu felé. A honvédek parancs szerint a házak esüreiben helyezkedtek el még rövid pihenésre. Az udvarok és utcák néptelenek maradtak, csak egy-egy küldőne járt lapulva a házfalak mellé húzódva, nehogy a szembeni magaslatokon levő ellenség támadó szándékunkat, a gyülekezésből idő előtt észrevegye.

Rövidesen déli idő előtt jött a parancs a támadás megkezdésére. Rövid intézkedés a fejlődéshez, általános irány stb.

A századok kézigranátokkal bőven felszerelve, a kerteken keresztül a falu szélén gyorsan rendezkedtek és egy kis domb csekély védelme alatt gyorsan megalakult a végtelen széles rajvonal.

Századunknak a D... erdő jobb sarka volt az iránya.

A támadás egyszerre végtelen hosszú fronton megindul.

A románoknak néhány ágyujuk az erdőnek egy kis tisztásán voltak felállítva és rögtön megkezdtek a pokoli koncerteket. A gránátok, hol előttünk, hol mögöttünk, egy-két lépésnyire vágódtak be a puha, vízenyős talajba, magas föld vagy moesár oszlopot okozva a becsapódással. A támadás azonban oly gyors iramban haladt előre, hogy az ellenséges tüzéség nem igen tudta magát belőnni és nem tett lényeges kárt sorainkban.

Kellemetlen volt, hogy száz lépést ingoványos talajon kellett átgázolni, hol egyik-másik hasig beüledt és a becsapó lövedékek a sárt az arcunkba fröcsesentette.

A románok a vehemens támadás előtt az országot előtt húzódo kis ritkás erdőt ellentállás nélkül feladták és közvetlen az út mögötti sűrű, erdős magaslatot védték, hol erősen kiépített támpontjaik voltak.

Honvédeink rettenetes rajta-rajta kiabálással belevetették magukat a sűrű erdőbe.

Csak félórásig lett volna jelen te nyugodtan pikolózó olvasó ebben a fékevesztett, vasidegeket is bomlasztó zürzavaros kaoszban. A saját tüzéségünk nehéz gránátjai lassu, vonatott sivitással és fejszagató döbbenéssel csaptak be — pár métert felettünk elröpülve — az erdős magaslat gerincére. Nagyon recsegték a töredező fák. Körülöttünk pedig a géppuskák, százai ropogtak — emberek exaltált ordítása — az ellenség puskagolyóinak éles zizezése, a sebesültek jajgatása és hörgése és mindenek saj az erdő visszhangjától többszörö-

sen fokozva és ezeket csak félórát átélve, — ezekután szeretném látni megvető közlegyintéset az olvasott rövid Höfer jelentés után.

Kétszer jutottunk az erdős hegy gerincére és ismételtén az aljára kellett hátrálnunk, mert a sűrű erdőben a kötelek felbomlottak, az összeköttetés több helyen megszakadt, és az előnyös állásban levő ellenségtől egy-egy szárnyunkat az átkarolás vagy körülkerítés veszélye fenyegette.

Késő délután, közvetlenül az erdő előtt húzódo ut árkában gyülekeztünk és töltöttük a rém hideg éjszakát, minden pereben kitéve, hogy a román a pár lépéssel előttünk levő erdőből kitör és rémséges éjszakai harcra kerül a sor. De a rumun nem mert támadni.

Éjszaka kezdődtek a rémmodiáramnak beillő jelenetek. A könnyebb és súlyos sebesültek, kik még vonszolhatták magukat, bukdaesoltak a kötőhely felé. A sebesültvivők egész éjjel szakadatlanul vitték hordágyon a jajgatokat, néha-néha megbotolva egy már megmerevedett hullában. Az egész szomorú mozgóképet a nem nagyon távol, jobbról rémsen égő P... falu kísérteties főlhomályba helyezte.

Hajnamban ismét kezdődött a tánc és erős tüzéségi megdolgozás után, erős lendülettel bevettük az erdőt. Honvédeink kíméletlen tigrisekké lettek.

Felbőszítette őket a rumunok azon gyalázatos eljárása, hogy a kezeikbe került sebesültjeinket mind agyonszurkálták. Egy hadnagyunknak a térdkalácsát ronesolta szét a golyó és nem tudott visszajönni. A románok agyonszurkálták. Het bajonettszurást olvastunk meg rajta.

Mindez csak egy csekély részlet, melynek eredménye a rövid Höfer jelentés, melyet te k. olvasó ajkbigyesztve, elégedetlenül olvasod.

Godean Gábor oláh hadnagy a liceumi kórházban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az elmúlt szombaton súlyosan megsebesülve hozták Aradra az első oláh tisztet, aki pár nappal ezelőtt az Orlát körül vívott véres harcokban került fogságunkba. A falciai II. gyalogezred fiatal tartalékos hadnagya az illető, akivel az Aradi Közlöny munkatársa érdekes beszélgetést folytatott az oláh háborúról, kitérésének előzményeiről s arról a szellemről, amely az oláh hadseregben általánosan uralkodik.

— Az általános mozgósítást — mondotta a fogoly tiszt, — még július 19-én rendelték el Romániában, de ez a katonaság körében nem keltett semminemű meglepetést. Azt hittük mindannyian, hogy majd rövidesen szabadságnak megint, amint azt tavaly is megtették, amikor a világháború kitörésekor csupán demonstrációképen berendelték a tartalékokat. A monarchiával való háborút senki sem hitte, annak ellenére, hogy Erdély ügyéért általánosan lelkesedett mindenki. Amikor aztán mégis kitört a háború, az az általános vélemény alakult ki és azzal is biztattak bennünket, hogy Erdély egykettőre könnyen a kezünkre jut, mivel a monarchia a két esztendő háború alatt teljesen kimerült. Biztunk az

orosz segítségben is és senki sem tudta, hogy nemcsak a monarchia csapataival fogunk szembe kerülni Erdélyben, hanem a németekkel is. Azt hiszem, elszámította magát a hadvezetőségünk. A hangulat a lehető legjobb volt a mi katonáink soraiban és biztosra vettük a gyors győzelmet.

— Az én ezredemet szeptember 15-én rendelték át a határon, a Nagyszebennél veszélybe került csapataink támogatására. Orlátnál kerültünk tűzbe először. Véres nagy ütközet fejlődött ki s amint tisztársaimtól hallottam, ilyen erős küzdelem még csak egy volt a mi háborunkban, Vulkánál.

— A magyar csapatok kiválóak, erősek, mi igazán nem hittük, hogy olyan hatalmas ellentállást tudjanak kifejteni, mint amilyenben részünk volt s ami igazán meglepett, az a tény, hogy sokkal nobilisabbak, mint amilyenek emlegették. Be kell vallanom, hogy nem a legjobb híre volt minálunk a magyar csapatoknak, tulontul gyöngéknek hittük, nagyon is a német erőre szorulóknak. Hogy csalódtunk ebben, azt hiszem, azt ma már mindenki belátja Romániában.

— A ballabamon sebesültem meg s így kerültem fogságba. Az egyik honvédezred segély helyén kötöztek be s igazán nagyon, de nagyon megvagyok elégedve azzal a bánásmóddal, amilyenbe részesítettek és részesítenek. Civilben tanító vagyok és így kétszeresen tudom értékelni ezt a tényt.

— Aradra jövet, utközben hallottam már a maguk nagyszebeni győzelméről. Már amikor minket átrendeltek a határon, tudtuk, hogy Szebennél baj van. Rengeteg ágyut és gépfegyvert koncentráltak ott össze a maguk csapatai, s meglepetésszerű rajtaütés okozta a mi veszteségünket. A csapataink még nem voltak teljesen följelődve, erős, kiépített vonalba berendezkedve. Ez volt, vagy ez lehetett a legnagyobb baj.

— Szeretném tudni, milyen lehet a hangulat most minálunk, benn az országban, a veszteségünk hírére...

— Ami a mi csapataink ellátását, felszerelését illeti, az kitűnő. Bőven kaptunk mindent, semmiben sem szenvedtünk hiányt s ez okozza, hogy a közlegényeink igazán jó hangulattal és kedvvel harcolnak. Hogy mi lesz ezután, ki tudja azt megmondani. Mi a tavaszra már otthon akartunk lenni, ezzel biztattak is. Erdély elfoglalása volt a feladat, ott élő testvéreink felszabadítása, nem lehet hát elítélni bennünket, hogy beleavatkoztunk mi is ebbe a háborúba...

Godean Gábor fogoly oláh hadnagynak kipirul az arca, ahogy ezeket mondja. A szemei fanatikusán csillognak föl, látszik rajta, hogy ő is hiszi azt a legbutább és legkönnyelműbb oláh álmod, amelybe egész országát beleszeretett a fölbérelt bukaresti sajtó. Ha fogoly nem lenne, szárandó nyomorék talán még vitázná is, így azonban magába fojtja az indulatját, a gyűlöletét s már mosolyogva nyúlt a sütemény után, amit az ápolónője rak elébe.

Egészben véve nem igen látszik meg rajta, hogy nagyon érezze a fogság „gyötreleit”. Egy nagy szobának ő az egyetlen ápolója és jól ápolja...

Ki legyen a közéletmezési diktátor? Budapesti tudósítónk táviratozza: Rakovszky István egy újságíróval folytatott beszélgetése kapcsán kijelentette, hogy egyetlen embert lehetne csak kinevezni közéletmezési diktátornak, akiben megbízhatnának, akinek óriási koncepciója, tehetsége, közismert, munkabírása, alapos szakismerete garancia volna arra, hogy az ország érdekét tartva szem előtt, nem élne vissza hatalmával, és ez Wekerle Sándor.

Aradiak Falkenhayn nagyszebeni bevonulásánál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az a sikeres mozdulat, mellyel csapataink bajor katonákból álló osztagai pár nappal ezelőtt nagy kerülővel az ellenség háta mögé kerültek, úgy, hogy a Vöröstorony szorost és az azon keresztül vezető utat elzárhatták az ellenség elől, Nagyszebennek és környékének végleges felszabadításához vezetett. Ma már az ágyulövések zaját sem lehet hallani Nagyszebenben és a város képe napról-napra élénkebb lesz. Mintha téli álmukat aludták volna a szebeniek és mintha most megjöttek volna a tavasz első napsugaras, meleg napjai, úgy nyílnak ki egymás után az eddig leredőnyözött üzletek ajtajai és a házak ablakai.

Tegnap reggel Aradra érkezett Csáky Vilmos dr. nagyszebeni királyi ügyész. Csáky Vilmos dr. Nagyszebenből jött, három napig volt ott. Azalatt a három nap alatt volt Szebenben mialatt katonáink végleg megtisztították a környéket az ellenségtől,

mialatt nagy ovációk közepette bevonult a dicsőséges német hadsereg Falkenhayn lovassági tábornok vezetésével Nagyszebenbe.

Az ügyész Darabone György nagyszebeni fogházor kiséretében a múlt hét szerdáján érkezett meg Nagyszebenbe. A nagyszebeni ügyészségnek jelenleg Aradon tartózkodó kiváló vezetője, Wiedorn Adolf királyi főügyész helyettes küldte ki Csáky dr.-t a fogházzal Nagyszebenbe, hogy az ottmaradt gyorsítottügyek aktáit hozza Aradra, hogy ezeket az ügyeket minden késedelem nélkül Aradon tárgyalhassák le. Az ügyész péntek estig tartózkodott Nagyszebenben és vasárnap reggel utjáról megérkezett Aradra. Csáky Vilmos dr. az érdekes utról a következőket mondotta el:

— Igazolványokkal és a szükséges okiratokkal felszerelve kedden indultunk el Nagyszeben felé. Kiskapusig vonaton tettük meg az utat és innen a katonai hatóságok lekötő előékenysége folytán kocsikhoz jutottunk és azzal tettük meg az utat Szebenig. Kiskapusra kedden este érkezünk meg a nyomban folytatni akartuk utunkat. Az itten tartózkodó katonai parancsnoknál jelentkeztünk a 6 figyelmeztetett bennünket, hogy az este kissé veszedelemes lesz utra kelni, mert az éj folyamán kezdik meg csapataink a nagy támadást. Így aztán csak reggel indultunk el Kapusról. Az ut még ekkor is veszedelemes volt. Egymás után csapkodtak a gránátok az országútra és bizony nem egyszer kaptuk fejünket a kocsialjáról. A kocsin együtt utaztunk Ocskay Sándorral a Pesti Magyar Kereskedelmi bank nagyszebeni fiókjának tisztviselőjével, aki üzleti ügyek elintézése céljából tette meg a kalandos utat.

— Szerda délután félgy óra tájban érkezünk be Szebenbe. A város ekkor még kihalt volt, mert ekkor voltak a legelkeseredettebbek a város előtt a küzdelmek. Az ágyuk rettenetesen bömböltek. És ekkor kezdték meg ostromukat a felállított német nehéz ütegek, melyek a városban keresztül lötték az ugynevezett Dreispitz-Waldban elhelyezkedett oláhokat. Megnegremegett a hatalmas város a rettenetes ágyudörgések nyomában.

— Nagyszebenben a Római császár nevű szállodában szálltunk meg és még délután felkerestem Wiedorn főügyészt és a magam lakását. Mindkét lakást teljesen érintetlenül találtam. Az értékesebb dolgokat úgy a főügyész,

mint az én lakásomban összepakoltam és ezeket magammal is hoztam. Bementem még szerdán a törvényszék épületébe, ahol szintén a legnagyobb rendet találtam.

A mi nagyszabású offenzívánk e hét keddjén kezdődött meg, addig körülbelül 14 napon keresztül P. V. kapitány vezetése alatt háromszáz ember védte a várost. Délután egy megfigyelő helyről, ahova ismerős katonatisztek szivességből feljuthattunk, láttuk a német ágyuk irtózatossá pusztítását az ellenség sorában. Nem áll módomban a harc helyéről és részleteiről adatokat közölnöm, de elég az hozzá, hogy offenzívánk meglepően gyors és fényes eredményeket ért el. Kitűnően lehetett innen mindent megfigyelni. Tisztán láthattuk, amikor csapataink, mint egy hatalmas hullám, nyomultak be a Dreispitz-Waldba és érdekes volt nézni, ahogyan az erdő másik oldalán az oláhok eszeveszetten rohantak ki. Ezek természetesen lejjebb, mind fogságunkba kerültek. Innen ugyanis senki sem menekülhetett végleg el. Akik ebben a harcban nem estek el, vagy nem kerültek eddig fogságunkba, azoknak nincs mit választani, mert teljesen körül vannak zárva.

— Az éjszakát a szállodában töltöttük. A német csapatok még szerdán este kezdték meg bevonulásukat a városba. Először két-három zászlóalj gyalogság jött. Rövid ideig pihentek a Piac-téren s azután tovább mentek az oláhok után. Egész éjjel jöttek katonáink és a német csapatok. Ez a végnélküli felvonulás csütörtök délig tartott. Csütörtökön reggel Szebenben már mindenki tudta, hogy délután érkezik meg Falkenhayn tábornok is. A várost korra délelőtt fellobogózták.

— Azok, akik Szebenben maradtak, állandóan pincéhelyiségekben laktak. Csütörtökön délelőtt kezdtek kiszállingózni az utcákra s mikor meghallották, hogy délután érkezik Falkenhayn, mindenki hazament lakására és ünnepelőbe öltözve szaladt a vasuti állomásra, hogy jelen legyen a fogadtatáson.

— Csütörtökön délután tizenkét órakor katonazenekarral érkezett meg egy ezred élén Falkenhayn tábornok vezérkarával. Az ezred nem jött be a városba, hanem a város szélén lévő sétányon keresztül vonult és itt meg is pihent. A vasuti állomáson Dörr Albert polgármester, Simonise rendőrkapitány fogadták hatalmas tömeggel a tábornokot, akit német nyelven a polgármester üdvözölt. A tábornok rövid beszédben mondott köszönetet a szebenieknek. Végig, átmenő a tábornok ment a lakosság gyönyörű ovációjában részesítette. A száz nő virág esőt zúdítottak a tábornok útjára. Míg a csapatok a város szélén megpihentek, addig a tábornok tisztjeivel lóháton bejött a városba és a Római császárszárban ebédelt meg. Délután csapatával tovább vonult a Vöröstoronyi szoros felé.

— A város ezen a napon nagyon élénk volt, de már ekkor óráról-órára gyengült a távoli ágyulövések hangja. Pénteken reggel már mit sem lehetett hallani, már ekkor messze folytak Szebentől a harcok.

— Azok, akik nem láthatták az oláh háború kitörése óta a várost, sokat látnak képet festenek maguk elé az „összerombolt Szebenről”, mint az a valóságban áll. Tényleg pedig igazán keveset szenvedett Szeben. Ha

a várost futólag és felületesen nézzük végig, a közeli harcoknak nyomát sem látni. Az ellenséges bombázások igen kevés kárt okoztak. Ezeket a találatokat a lapokban már több ízben olvashattuk. Talán a Földhitelintézet palotája sérült meg leginkább. Az épület emeletén báró Bedeus építésznek, aki a most építkezés alatt levő száz egyetemi levéltárat tervezte, lakását ugyyszólván egészen tönkre tette egy ellenséges ágyugolyó. Sajnálják a szebeniek a fiatalerdőben levő gyönyörű korezmát is, amit az oláhok teljesen leromboltak. A korezma falain lövőréseket vágtak.

— A lakosságnak nyugtató része, mint tudjuk, elmenekült. Vannak azért sokan, akik mégis ott maradtak. Igazán megbecsülhetetlen szolgálatot tesz ezeknek Schullerus Adolf evangélikus plébános, aki napról-napra felkeresi azokat, akiknek valami bajuk van, s ő a lelke ott mindenkinek. Két-három üzlet naponként néhány órára kinyit. A Frentz cukrászda nyitva van és folytonosan zsúfolt. A Római császárszár kívül az Európa is megnyitott már és ezekben a kávéházakban elég élénk az élet. Pénteken délutánra rendbehozták a vízvezetékét is és azóta az is rendesen működik.

— Csütörtökön délután és pénteken egész nap egymás után vonultak végig a városban a kisebb-nagyobb fogollyal szállítottak. Tulnyomóan gyenge, vézna külsejű, ravasz nézésű, kicsi barna legények, akik közül egy értelme sebb kinézésű fogoly arról panaszkodott, hogy már két nap óta semmit sem ettek. Az uniformisuk meglepően hasonló a mieinkhez, csupán a sapkájuk hátsó végéből kilógó „capfli” különbözteti meg a mi katonáinktól, de ők ezt rendszerint a sapkájukba beletűrik, hogy ezzel katonáinkat megtévezzék.

— Nagyszebenből pénteken este indultunk el vonaton. Ekkor már innen is indult vonat. A vasuton rendesen folyt a munka. Ott volt már Pap állomásfőnök is. Mi egy tehervonatot kaptunk, ezen Kiskapusig jöttünk és itt átszálltunk egy személyvonatra és vasárnap reggel érkezünk meg pihenéssel Aradra.

Pillanatsfelvételek Olaszországból.

— Távirati tudósítás. —

Lugano. Egy megbízható politikus, aki az utóbbi heteket Olaszországban töltötte, érdekes dolgokat mond el az ország belső viszonyairól. Szerinte Ausztria „fő nem szabadított” vidékeiről önként vagy pedig a kényszerűség hatására elmenekült lakosság nagy nyomorúságban él az olasz patronátus alatt. A menekülteket, köztük lelkészeket, tanítókat, községi tisztviselőket az olasz kormány a déli szigetekre helyezte el, ahol igen szűkös viszonyok közt tengődnek, akárcsak a polgári internáltak.

Olaszországban szinte elviselhetetlen a drágaság. A polgárság titakozása napirenden van és memorandumokkal, meg küldöttségekkel árasztják el Orlando belügyminisztert. A kormány végre megszüntette a legszánandóbbakat, a népiskolai nyugalmazott tanítókat és felemelte nyugdíjukat 350 lírától 400 lírúra. Az olasz lapok azt írják, hogy ez a csöpp pénz nem édesíti meg a keserűségek poharát.

Bern. Olasz hírek szerint az Isonzo-frontot újból erősítik. Már napok óta szakadatlanul szállítanak a vasutak municiót a frontra, a nehéz tüzérség löszerkészletét növelik, a csapatokat élelmiszer- és vízkészletekkel látják el. Az Aostai herceg főparancsnokságához Annunzio dr. Conan Doyleval megérkezett.

Neueste Nachrichten.

Der Budapester Generalstabsbericht.

Amtlich wird verlautbart: Budapest, 2. Okt.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Front gegen Rumänien:

Im Abschnitte Orsova haben unsere Truppen dem Feind einige Höhen entrissen. Westlich von Petrozsény nahmen sie den Berg Oboroza in Besitz. Rumänische Angriffe wurden abgeschlagen. An der grossen Küküllö mussten unsere Vortruppen aus Székelykeresztúr zurückgehen.

Heeresfront des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

In den Karpathen ruhte der Kampf. Südöstlich von Brzezany wird um den Besitz einiger Grabenstücke gekämpft.

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinz Leopold von Bayern:

An der von Brody nach Zloczow führenden Strasse haben Deutsche, vorgestern verlorene Gelände zurückerobert, wobei 24 russische Offiziere, 2800 Mann und 11 Maschinengewehre eingebracht wurden. Auch an der Bahn Brody—Lemberg endeten russische Angriffe für den Gegner mit einem vollen Misserfolg. Er büsste 200 Gefangene ein. In Wolhynien stand gestern die Armee des Generalobersten von Tertynszky den ganzen Tag über unter dem schwersten Artilleriefeuer. Zeitweilig richtete der Feind seine Geschütze auch gegen seine eigenen Gräben um seine Infanterie zum Angriff vorzutreiben, was ihm aber nur stellenweise gelang. Diese Einzelvorstösse wurden durch gegen die Stellungen nordwestlich Swiniuchy vor. Er wurde durch Gegenangriffe zurückgeworfen.

Italienischer Kriegsschauplatz:

Die feindliche Artillerie entwickelte gegen die ganze küstenländische Front eine regere Tätigkeit. Besonders heftig wurden unsere Stellungen auf der Karsthohefläche beschossen. In diesem Abschnitte hielt das Feuer auch die Nacht hindurch an.

Südöstlicher Kriegsschauplatz:

Nichts von Belang. Höfer, Feldmarschallleutnant, der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes.

Der Berliner Generalstabsbericht.

(Amtliche Meldung.)

Berlin, 2. Oktober. Grosses Hauptquartier.

Westlicher Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Kronprinzen Rupprecht von Bayern:

Auf dem Schlachtfelde nördlich der Somme wieder ein Grosskampftag auf über 20 Kilometer breiter Front. Zwischen Thiépval und Rancourt brachen die Engländer und Franzosen nach ausserster Steigerung ihres Vorbereitungsfeuers zum Angriff vor. Vielfach erfuhren sie bereits durch unsere gut geleitete Artillerie blutige Abweisung. Eindringende Abteilungen unterlagen in erbittertem Nahkampf unserer unerschütterlichen Infanterie. Hart nördlich der Somme wurde ein französischer Teilangriff abgeschlagen. Die Schlacht dauerte die Nacht hindurch und ist noch in vollem Gange. Südlich der Somme teilweise lebhafter Artilleriekampf.

Heeresgruppe des Kronprinzen:

Nördlich von Le Mesnil (Champagne) brachte eine deutsche Erkundungsabteilung auf einer gelungenen Unternehmung einen Offizier, 38 Mann gefangen ein. Militärische Anlagen von Calais wurden von einem unserer Luftschiffe angegriffen.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinzen Leopold von Bayern:

Westlich von Luck nahm die Feuertätigkeit standig zu. Ansatze zu feindlichen Angriffen erstreckten in unserem Sperrfeuer. Auch

die Versuche der russischen Artillerie, und der Infanterie durch ihren auf die eigenen Schützengräben gerichteten Feuer vorzutreiben, änderten hieran nichts. Bei Wojnin entspannen sich kurze Nahkämpfe. Der vom Generalleutnant Melor geführte Gegenstoss führte zur Wiedereroberung der von den Russen am 30. September genommenen Stellung, nördlich der Graberka. Der Feind liess über 1500 Gefangene in unserer Hand. Seine Versuche, uns wieder zurückzuwerfen, sind ebenso wie seine erneuten Angriffe beiderseits der Bahn Brody—Lemberg gescheitert, wo über 200 Gefangene eingebracht wurden.

Kriegsschauplatz in Siebenbürgen:

Beiderseits der Grossen Küküllö haben die Rumänen Gelände gewonnen. Bei und nördlich von Orsova hatten Angriffe unserer Verbündeten Erfolg. Im Hätzeger-Gebirge wurden feindliche Angriffe beiderseits des Strigytals abgeschlagen. Die Oboroza-Höhe wurde von österreichisch-ungarischen Truppen genommen.

Balkan-Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Generalfeldmarschalls Mackensen:

Südlich von Bukarest haben feindliche Truppen auf dem rechten Donauufer Fuss gefasst. Südwestlich von Topraisar wurden Angriffe des Gegners abgewiesen.

Mazedonische Front:

Die heftigen Kämpfe auf dem Kaimakalan dauern an Nordwestlich des Tahnos-Sees werden auf das östliche Strumaufu vorgedrungen englische Abteilungen abgewiesen. Ludendorff, erster Generalquartiermeister.

Bern. Den zweiten Präsidenten der Duma, Protoow, hat der Zar zum Minister des Innern ernannt. Die Berufung Protoows ins Kabinett ist umso auffallender, da er als ein entschiedener Friedensfreund bekannt ist. Seine Reden in der Duma wurden durch die Zensur des öfteren gestrichen.

Lugano. Aus Paris wird dem Secolo gemeldet: Die Sommeschlacht hat ihren Höhepunkt noch nicht erreicht. Die Entente ist entschlossen, die Schlacht soweit zu führen, bis eines der kämpfenden Heere gänzlich vernichtet wird.

Berlin. Das Wolffsche Telegraphenbüro meldet: In der Nacht auf den 2. Oktober haben unsere Seetflugzeuge mit Erfolg auf London und die Industrieanlagen an der Humbert Bomben geworfen. Die Luftschiffe sind trotz der heftigen Granatenbombardement, unversehrt zurückgekehrt, mit Ausnahme eines, das durch das Feuer englischen Abwehrgeschützen brennend über London niederging.

Griechenland — angol szemmel.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Times legújabb száma a következőket írja a görögországi forradalom magyarázatáról:

Azokat a politikai problémákat, amelyeket a háború fölvetett, sikerült megoldani a görög csatlakozás kérdésének kivételével. A skandináv államoknak a háborúba való bekapcsoltatása másodrendű kérdés és nem olyan égető a négyesszövetség szempontjából, mint Görögországé. Nekünk teljes erőnkkel azon kell lenni, hogy a hellén közhangulatot magunk felé hajlítsuk és kiaknázzuk.

A dolog nem olyan egyszerű és nem is minden veszedelem nélkül való. Görögországban két irányzat küzd egymással. Az egyiknek élén Venizelosz állt, a hellén törekvések nagy „apostola”, a kiváló eszű politikus, — a másiknak élén pedig maga a király, Konstantin, aki nem kevésbé népszerű a balkáni háborúban szerzett hadvezetői érdemeiért. A görög kérdés már régen meg lenne oldva, ha Konstantin király csak szimpla uralkodó volna, nem pedig akarattal, befolyással bíró férfiu, aki a maga

meggyőződésének sok hívet tudott szerezni a hellénizmusban. A tisztikar még nem tudta elfelejteni azokat az érdemeket, amelyeket a király 1913-ban szerzett és ezért föltétlenül híve. Nekünk kényszerítő erővel kellett belenyulni a tiszti darázsészekbe, hogy Venizeloszt levegőhöz juttassuk. Mindamellett a király hozzájárulása nélkül ez a politika Venizelosz népszerűségének még akkor is árt, ha a csatlakozást sikerülne kierőszakolni.

Fölvetetik azt a kérdést, még pedig joggal, mert olyan fontos reánk nézve ez a csatlakozás. Katonailag ugyan nem jelent sokat, de meg kell gondolni, hogy operációink mögött egy semlegesnek nevezett nép és hadsereg áll, amely akkor vetheti le a semlegesség köpönyegét, amikor akarja és abban a pillanatban, amikor hadműveleteink nem sikerülnek úgy, ahogy elgondoltuk, hátba támadhat és katasztrófát idézhet elő. Ezzel szemben van a semlegességi nyilatkozat. A magunk részéről elégszer tapasztaltuk, hogy a semlegesség kinyilatkoztatása nem egyéb, mint akarója a katonai készüléteknek.

Mi szívesen belemennénk Görögország semlegességének fentartásába, ha a görögök nem akarnak akcióra lépni, — de — tegyük ezt hadsereg nélkül. A hátunkat fedezni kell, ami természetes óhajítás ilyen kritikus helyzetben. Hogy Sarraill műveletei nem bontakozhattak ki abban a mértékben, amelyet vártak, az az oka, hogy a háta mögött idegen hadsereget érez. Ezt az állapotot, pedig meg kell szüntetni.

Hogy a skandináv államokkal szemben más az eljárásunk, az érthető. Érthető pedig azért, mert egy nagy kulturájú állam semlegességi nyilatkozata más elbírálás alá esik, mint egy balkán államé és az északi államok semlegessége ha nem is használnak nekünk, de nem is árt és nem is fenyeget bennünket.

Egy aradi repülő kalandja.

(Menekülés két tűzvonalból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Most érkezett haza a leghevesebb harcok színhelyéről K. József aradi származású iparos, aki jelenleg hadseregünk repülő osztagánál mint pilóta teljesít szolgálatot. K. József a következő érdekes részleteket mondta el az orosz fronton folyó repülőharcokról:

— Volhyniában még az utolsó napokban is tiszta derült idő uralkodott, ami rendkívül kedvezett a repülőharcoknak. Most nem mulik el nap, hogy a repülőkre sok száz shrapnell felhő ne hullana, éppúgy, mint kevéssel ezelőtt az Isonzó fronton láttuk. A gyalogsági harcot az utóbbi napokban a fliegerek harca váltotta fel. Mi igen szorgalmasan látogatjuk meg az ellenséges frontot és eljutunk Luckig, sőt Kovnóig is. Az ellenséges repülők láthatóan félnek a mi harcra fliegereinktől, mert meggyőződtek róla, hogy a küzdelmekben rendszerint az oroszok maradnak alul. Epen ezért megelégszenek azal, ha a front mögötti falvakra néhány ártalmatlan bombát dobznak. Náluk az a fontos, hogy bizonyos repülési idő eredményt tudjanak felmutatni, mert minden pilóta, aki egy hónap alatt legalább hat órát repült az ellenség felett, külön háromszáz rubel jutalmat kap.

— A mi repülőink egyik legfontosabb feladata az, hogy az ellenséges megfigyelő léggömböket elpusztítsák vagy leszállásra kényszerítsék. Az oroszoknak ugyanis minden második kilométer távolságban kötött megfigyelő léggömbjeik vannak, amelyekről jól meg lehet figyelni a tüzéség működését. Ezeknek a léggömböknek a tevékenységét minden áron meg kell zavarnunk. Természetesen a harcok közepette mi is számos alkalommal igen veszélyes helyzetekbe kerülünk. Ilyen alkalommal én is igen kellemetlen állapotba jutottam. Egyik ellenséges ágyugolyó eltalálta a gépemet és a két lövészárk közé zuhanám. Szerencsére nekem semmi különös bajom sem történt és így nagy lélekjelenléttel sikerült gyorsan bemászni a mi lövészárkunkba. Most érdekes harc keletkezett a két vonal között maradt repülőgépekért. Az oroszok minden áron tönkre akarták tenni, mi azonban igyekeztünk azt megmenteni. Az oroszok egész kis osztagot küldtek ki, hogy a repülőgépet vagy megsemmisítse, vagy pedig bevonszolja az ő állásuk-

hoz, a mi gépfegyvereink azonban elűzték ezt a mentő expedíciót, amelynek számos tagja halva maradt. E gépfegyver-tűzés közben azután néhány bátor emberünk kiugrott a lövészárokból és bámulatos ügyességgel bevonszolta a gépet a mi vonalaink mögé. Közülük néhányan meg is sebesültek, azonban nem halálos a sérülésük. Az esés következtében én kisebb agyrázkódást szenvedtem és ezért néhány hétig tartó pihenőt rendeltek. Az oroszok trükkjéhez tartozik az is, hogy a saját repülőikre is lövöldöznek a saját tüzereik, mert ezzel megakarnak tévesztetni bennünket. Es azt szeretnénk elhárítani, hogy az ő fliegeraik nem oroszok, hanem németek, osztrákok vagy magyarok. Minket azonban nem lehet félrevezetni, mert mi nagyon jól ismerjük a saját gépeinket.

Az Ujszentannára menekültek sorsa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny vasárnapi számában a legmegbízhatóbb forrás alapján írt az Ujszentannára irányított erdélyi menekültek sorsáról s e cikkben, amelynek adatait az elosztó állomás vezetője, Vass Bertalan mérnök szolgáltatta, tettük szóvá azt a bánásmódot, melyet Ujszentanna előjárósága és lakossága tanúsított erdélyi testvéreinkkel szemben.

A mai nap folyamán módunkban volt Baross Ferenc dr. aradmegyei főispánnal beszélgetni, kit az Aradi Közlöny cikke szerfőlt meglepett s annak elolvasása után azonnal intézkedett, hogy megtudja, vajon az abban közölt adatok mennyiben felelnek meg a valóságnak. A főispán értesülése szerint bizonyos zavar lehetett a menekültek ellátása körül, amennyiben csaknem 900 emberrel többet irányítottak oda Aradról, mint amennyinek ellátására Ujszentanna községet kötelezték és amennyinek a számára ott tényleg van is hely. De a főispán információja szerint korántsem lehetséges az, hogy Ujszentannáról elűldöztek volna a menekültek s körülbelül 1000 ember onnan ugyyszólván megszökött volna. Készséggel ismerjük el emez adatok helyességét és készségesen teszünk eleget annak a kötelességünknek, hogy a hivatalos és hiteles információk alapján cikkünket helyesbítsük. Teljes elismeréssel vagyunk ugyanis Baross dr. főispán szíve szerint való buzgóságáról, amelylyel a menekültek ügyét Aradmegyében a magáévá tette s tudomásunk van arról is, hogy az elhelyezés és ellátás kérdését, hivatalnokai útján ő személyesen is a legteljesebb mértékben gyakorolja. Tudomásunk van arról is, hogy csak a napokban adott ki Hunyadmegye alispánja útján egy rendeletet, amelynek értelmében a hunyadmegyei községi jegyzők és orvosok tartoznak a legrövidebb idő alatt megjeleníteni azokban az aradmegyei községekben, ahol nagyszámú hunyadmegyei menekülteket helyeztek el.

Nem volt módunkban, hogy a szombaton késő este kapott hírt telefon, vagy távirat segítségével ellenőrizzük s így csak ma nyílt alkalmunk, hogy Ujszentanna község jegyzőjével, Vass Dezsővel beszélgetést folytassunk. Vass Dezső a következőket mondotta:

— Szerdán délután fél 3 órára 3500 menekült jeleztek Aradról. Ebből Ujszentanna 1800, Ujszentanna 1400 menekült volt köteles elfogadni, ellátni. Szerdán délután fél 3 órakor 1212 embert jeleztek Aradról. E helyett azonban már délután 1937 ember érkezett. Miután a vármegyei rendelet szerint Ujszentanna 1700 menekült képes elfogadni és ellátni, a főlösleges 237 embert Ujszentanna főjegyzőjének Főthly Zoltánnak adtam át, aki azokat el is vitte magához. Alig történt ez meg, Aradról újabb jelzés érkezett s még azon az estén

egy 890 emberrel terhelt vonat jött Ujszentannára. Elképzelhető, hogy az ily módon 2600 emberre szaporodott menekülő sereget kifogástalanul ellátni nem tudtuk. Mindazonáltal elszállásoltuk amennyire a körülmények engedték. Még ezen az estén történt, hogy körülbelül 50—60 asszony telkeresett a község háza irodájában s igazolványokat kértek tőlem, hogy azzal tovább utazhassanak. Az igazolványokat nem akartam kiállítani, sőt figyelmeztettem mindenkit, hogy ne távozzék Ujszentannáról, mert ebben az esetben elveszti a napi 1 koronára és közellátásra vonatkozó minden jogát. Ok azonban könyörögtek és sirtak s hivatkoztak arra a rendeletre amely szerint aki a közellátásra nem reflektál, az sehol vissza nem tartható. Ekkor kiállítottam nekik a kért igazolványokat, legfőleg 60-at, s utjukra engedtem őket. Hogy aztán igazolvány nélkül mennyien mentek el, azt megközelítőleg sem tudom, de ezeken semmiesetre sem jöttek el Ujszentannáról, mert legjobb tudomásom szerint még ma is 2200-an tartózkodnak a helységben.

— Ezeknek az ellátására vonatkozólag minden lehetőt megtettünk. A községet 4 részre osztottuk, könnyebb ellenőrzés kedvéért, tudakozódó irodákat létesítettünk, sőt a hivatalos pénz megérkezéséig saját zsebemből osztottam ki nagyobb összeget a menekülők között.

HIREK.

Crainiceanu tábornok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Crainiceanu tábornok, akit az oláh hadsereg átszervezésénél a vezérkar főnökévé nevezték ki, 1913-ban hadügyminiszter volt és 1914-ben, amidőn elérte a korhatárt, mint a vezérkar főnöke ment nyugalomba. A háború alatt nem maradt tétlen, hanem azok közé tartozott, kik leghevesebben izgattak a központi hatalmak ellen való beavatkozásra. Nagyromániáért lelkesedett és eszméinek igyekezett megnyerni az oláh tisztikart.

Az öreg katona vénségére fölésapott publicistának és az Universul hasábjain hirdette a gyűlölséget Ausztria-Magyarország ellen. Egyik cikkében a többi közt fölszólította Bukarest lakosságát, hogy bizonyos személyiségek szüntessék be az oroszellenes propagandát, mert különben könnyen az utcai lámpákra kerülhetnek. A lapban az orosz vereségeket nagy győzelemként szokta föltüntetni, ellenben a központi hatalmak diadalait eltussolta.

Egy alkalommal több bukaresti polgár, akinek fiai hosszú hónapok óta katonáskodtak, Pintértek nyíltlevelet Crainiceanuhoz. Azt kérdezték tőle, vajon Románia miképpen tudja majd megoldani Ausztria-Magyarország legyőztetésének óriási feladatát, amikor erre még az orosz kolosszus sem volt képes. A tábornok kitérő választ adott és azzal magyarázta az oroszok kudarcát, hogy folyton municióhiánnyal küzdtek. Arról azonban hallgatott, hogy miképpen áll Románia munició dolgában.

A nyílt levél írói erre, fölszólították a tábornokot, hogy Románia képes-e olyan hosszú háborúra, mint Oroszország és hogy a hadsereg el van-e látva elegendő municióval. Erre, mint volt hadügyminiszternek és vezérkari főnöknek, határozott feleletet kell adnia, mert nem lehet Románia egzisztenciájával hazárdjátéka bocsátkozni. Crainiceanu válasz nélkül hagyta ezeket a kérdéseket, ami annak idején nagy feltűnést keltett és a tábornok elvesztette minden tekintélyét. Egészen nyíltan úgy beszéltek róla, mint a hazugság újságírója és mint

az orosz agitátorok megfizetett ügynökéről. Emiatt az affér miatt el is kellett hagynia az Universult, bár ott 30.000 frank évi fizetése volt.

Crainiceanun mint katonát jó teoretikusnak mondják, azonban a teoria messze esik a praktistól, amiből már eddig is leckét adott neki Mackensen.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Genf. Párisból jelentik: A nagyszebeni katasztrófáról Briandot Kochin miniszter értesítette, mivel sem Joffrenak, sem Roques hadügyminiszternek nincsen egyenes összeköttetésük, még kevésbé befolyásuk a román-orosz hadvezetéssel.

Budapest. A sajtószállítás jelenti: Román jelentés 3-áról: Északi és északnyugati front: Az egész harsvonalon harcok. Hatszáz foglyot ejtettünk. Nagyszeben vidékén haderőinket minden oldalról túlerőben levő ellenség megtámadta. Három napi harc után helyreállítottuk az összeköttetést délfelé, miközben az ellenséget megvertük, amely itteni csapatainkat megtámadta. Azután csapataink délre visszavonultak. A déli arcvonalon Korabianál ellenséges partraszállási kísérletet visszavertünk. A Dobrudzsában elszigetelt tűzer harc.

Berlin. A nagyszebeni csata után Krafft tábornok bajor csapatai ugynevezett „Alpenkoros“ a Vöröstoronyon keresztül benyomult Romániába. Robu-Caineni vonalon felvette a harcot az előrenyomuló románokkal és támadásaikat véresen visszaverték.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti: Bolgár városokkal szemközt román falvak paraszt lakossága bolgár zászlókat tűzött ki. Nagy mozgalomról beszélnek, amely a bojárok ellen irányul.

Zürich. A legutóbbi Zeppelin támadásnak Bukarestben nyolcvanöt halottja, száz sebesültje van. Harmadoz ház összedült. Cernavodában a bombák negyvenkét embert megöltek, főbb házat elpusztítottak.

— Békebarát orosz miniszter. Bernből jelentik: Pétervári jelentések szerint a duma alelnökét, Protoovat orosz belügyminiszterre nevezték ki. A ki nevezés annál nagyobb meglepetést és feltűnést keltett, mivel Protoovat békebarátnak ismerik. A dumában elhangzott beszédeit több ízben eltiltotta a cenzura a közléstől, a személynét mindig a béke törekvésekkel hozták kapcsolatba.

— Megnyiták az angol kikötők. Rotterdamból jelentik: A semleges országok kereskedelmi és postahajóinak szeptember harmincadika éjféli óta ismét szabad az angol kikötőkben kihajózni. Ezt az intézkedést azzal hozzák kapcsolatba, hogy a nagy angol csapat-szállítások már befejeződtek.

— Halálozások. Glück Dávid egy tekintélyes és előkelő aradi család tiszteletben állott feje, vasárnap, hatvan éves korában elhunyt. Halálát felesége és gyermekei kívül veje, Weisz Dezső szászvárosi nagykereskedő, valamint a Glück, Gabos, Stein és Kanders családok gyászolják. Temetése ma volt, igen nagy részvét mellett.

Tar Sándor nyugalmazott mozdonyfelvigyázó 54 éves korában elhunyt. Temetése holnap délután 4 órakor lesz az Erdélyi-utca 10. számú házból.

— Gyorsvonat Arad—Budapest között. A hadihelyzet kívánta, hogy Budapest és Arad között a vasuti menetrenden radikális változások történjenek. Arad város közigazgatási bizottsága és Kintzig János főispán közbenjárására az oláh háború megindulása előtt néhány héttel kapta csak vissza a város az oly nehezen nélkülözött gyorsvonatot. De örömmel mondtunk le róla, mert tudtuk, hogy legádázabb ellenségünk letiprásához szükséges intézkedések céljából kell lemondanunk a magunk kényelméről. A hadihelyzet változásával az államasutak igazgatósága a legelső alkalmat felhasználja, hogy a gyorsvonat-közlekedést ismét helyreállítsa. Mint a legmegbízhatóbb forrásból értesülünk, holnap, kedden délután 2 órakor indul el az első gyorsvonat Budapestről és érkezik 6 óra 59 perckor Aradra. Aradról kedden reggel 8 óra 20 perckor indul Budapest felé az első gyorsvonat. Az így megváltozott személyforgalmi közlekedés a következőképen alakul: Mint említettük, gyorsvonat-közlekedés lesz Budapest—Arad—Tövis és Tövis—Arad—Budapest között. A 604. számú gyorsvonat, amely este 7 órakor érkezik Aradra, innen Tövisig megy. A 610. számú személyvonat, amely Budapestről este 9 óra 30 perckor indul el, Aradról reggel 6 óra 30 perckor indul Tövis felé. A 601. számú gyorsvonat 8 óra 8 perckor Tövisről érkezik és Aradról 8 óra 20 perckor indul Budapest felé. A 609. számú személyvonat este 8 óra 52 perckor érkezik Aradra és innen indul este 9 óra 39 perckor Budapestra. Az említett vonatokon kívül a 607. számú személyvonat délelőtt 11 óra 42 perckor indul Aradról Budapestre. Mig a 608. számú személyvonat Budapestről indul reggel 8 órakor és érkezik 3 óra 31 perckor délután Aradra. Arad és Soborsin között két vonat közlekedik. A 616. számú, amely délután 2 óra 15 perckor indul Aradról és a 615. számú, amely 7 óra 20 perckor este érkezik Aradra.

— Kevesebb cukrot adnak a kávéhoz. A hivatalos lap a minisztérium rendeletét közli, mely szerint a vendéglőkben, kávéházakban, kávétermekben stb. cukrot az ott kiszolgáltított italokhoz csak az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni: a) egész adag italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagy kockát, vagy 4 darab kis kockát; b) egy eszébe vagy egy pohár italhoz kocka-, vagy kristály- vagy porcukrot 13 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagy kockát vagy 3 darab kis kockát; c) kis eszébe vagy kis pohárban kiszolgáltított italhoz kockakristály vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát. A kis kockacukor súlya a jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenként 4.4 gramm-nál, a nagy kvckákban, kiszolgáltított cukor összsúlya pedig nem lehet több az a) b), illetőleg c) pontban megjelölt összsúlymennységnél. Az asztalokra cukorkatartókat tenni, vagy cukrot körülhordani abból a célból, hogy a vendégek tetszés szerint vehessenek belőle, nem szabad. Az ételek édesítésére szolgáló, hintőkben tartott porcukrot azonban továbbra is szabad kiszolgáltatni.

— Artullopésért elítélt — törzsfőnök. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti rendőrség a makszimális ár tüllopésért két havi elzárásra és ezer korona pénzbüntetésre ítélte Zidi Venczel szalámi gyárost. A szigorú ítélet városzerte szenzációt keltett, amennyiben Zidi a városi ügyekben is igen szereplő alelnöke volt a Józsefvárosi Társaskörnek. Tekintélyes

tagja a törvényhatóságnak és vezető embere volt a Józsefvárosnak. Olyan szerepe volt ebben a városrészben, mint Ehrlich G. Guasztárnak az Erzsébetvárosban.

— Menekülteket keresnek. Urián György Mezőhegyesen levő sebesült katoná keresi a fogarasmegyei Vád községben lakott feleségét és hét éves Silvia és négy éves Mária nevű leányát. Kéri a róluk tudókat, hogy tartózkodási helyükről értesítsék. — Bende Jánosné keresi Bagoty Ferencné, a háromszékmegyei Nagy-Borosnyó, Csákány Józsefné, a nagy-küküllőmegyei Medgyes, Pataki Imrét, a háromszékmegyei Szőrcse és Bende Jánosné, a hunyadmegyei Borbát községből menekült lakosokat. Címe: Bende Jánosné részére, Gesleni Mihály leveleivel, Füzesi puszta, Borosjenő. — Hunyadvármegye központi árvaszéke értesíti Petrozsényből menekült Novák Sándorné szül. Dála Terézt, hogy Teréz nevű 6 éves gyermeke az aradi m. kir. állami gyermekmenhelyen van elhelyezve 1916. évi augusztus 30-ika óta. Felhívja jelenlegi lakcímének bejelentésére.

— Aradi katonák a menekültekért. Pópa kadett, Bickel hadnagy, Killik hadnagy, Róth hadnagy, Lenzokt és Kiss önkéntes káplárok, Geisz önkéntes szakaszvezető és Lupás számvevő altiszt kezdeményezett gyűjtés eredményeként a 33. gyalogezred menetszádának tisztikara és legénysége az erdélyi menekülteknek 300 koronát küldött szerkesztőségünkhöz. Az összeget a kiadóhivatal rendeltetési helyére juttatja.

— Halálozás. Himler Áron folyó hó 1-én életének 65-ik évében elhunyt. Temetése 3-án d. u. 3 órakor lesz a Hal-tér 3. számú gyászházból.

— Segítsük a menekülteket. Az erdélyi menekültek segélyezésére újabban a következő adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Szőke Arthurné Erdőskekerek 20, Szerényi Géza 30, Sedivi Otília 200, Szmetana József tanár 20. Az Aradi Közlöny gyűjtése: A 33. gy. e. 3/XXIII. Marschkom. tisztikara és legénysége: 300, Friedmann Sámuelné Halmagy 50, Kovács Géza Arad-Gáj 2 korona 10 fillér. Összesen: 352 kor. 10. f. Keipnik Nándor konopi lakos gyűjtése 24 korona.

— Az Aradi Közlöny előfizetőihez. Tekintettel a hadihelyzettel összefüggő menetrend változásokra, az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel értesíti t. előfizetőit, hogy mindig a legelső induló vonattal küldi el a lapot. Ha a kézbesítés körül zavarok vannak, úgy az illetékes postahivatalnál kell felszólalni. Ahol a menetrend nem változott, ott a lap szállítása akadálytalanul folyik.

— Tűz. Ma délután valószínűleg egy kéményből kipattant szikrától a Kazincy-utca 1. számú ház tetőzete kigyuladt. A tűzoltóság kivonult s pár perc alatt a tüzet, mielőtt még komolyabb jellegűt öltött volna, lokalizálta, úgy, hogy a kár jelentéktelen.

— A hölgyközönség figyelmébe ajánlom dus választéku kosztümszövet-raktáramat. Varga Kálmán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4958

— A kiadóhivatal üzenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— Német tanfolyam. Berlitz-módszer szerint este fél 8 órakor. Tandij havi 12 korona. Hagel gyors- és gépiró-iskolája, Lázár Vilmos-utca 2. 4330

Száz sebesült életét egy asszony mentette meg. (Tisza István gróf a hős szamaritanusnak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A igazi hősiességnak és a nemes önfeláldozásnak páratlan tanujelét adta pár nappal ezelőtt egy egyszerű erdélyi asszony: Forris Istvánné, született Burdák Katalin, aki másodmagával tizenkét kilométer gyaloglás után egy elhagyott csatatérre érkezve, száz sebesültnek mentette meg az életét. A modern Dobó Katika Erked községben az ott átvonuló sebesültektől arról értesült, hogy két falu között egy erdőben, amely véres és vad küzdelmek színhelye volt, ahol két ellenséges csapat mérkőzött össze és ahol a halál nagy rendet vágott a szemek között kerülők közt, ezen a helyen minden segítség nélkül sok magyar katoná fekszik. A hős asszony, akinek a férje jelenleg ugyancsak valamely harcúterén néz farkasszemet az ellenséggel, azonnal elhatározta, hogy ha csak egy mód van rá, megmenti a sebesülteket, akik az erdő közepén fekszenek. Forrisné rögtön el is indult a jelzett irány felé és két átvonuló menekülő asszonnyal bement az erdőbe, megtalálva a súlyosabban és könnyebben sebesült katonákat, kötözésükhöz látott és másodmagával kihozta őket onnan, kocsikra rakta, vasúthoz vitte és két napi utazás után beszállította őket a kolozsvári állomásra, ahol Tőkés dr. pályaudvari katonai orvosnak adta át a hálálkodó katonákat. Forrisné jelenleg az unitárius kollégiumban levő katonai kórházban teljesít szolgálatot, ahol báró Kemény Anna és gróf Bethlen Pál jelenlétében a következőképen adta elő az érdekes és feljegyzésre méltó történetét:

— Szeptember hó 15-én két község között este 6 óra tájban nagy ütközet volt, amelynél a mieink igen hősiiesen viselkedtek. A csatatérről visszatért katonáktól és a szanitécektől értesültem arról, hogy a községek közötti erdőben minden segély nélkül elhagyatva, számos sebesültünk maradt a csatatéren. Azonnal elhatároztam, hogy odamegyek és segítek rajtuk, sőt ha lehet, megmentem életüket. Két menekülő asszony jött velem segíteni. Erkedtől a helyszínéig gyalog tettem meg a két asszonnyal a tizenkét kilométernyi utat. Tizenhatodikán reggel hét órára érkeztem a helyszínére, ahol rákadtunk hetven súlyosan sebesült és harminc beteg katonára, akik valamennyien segítség nélkül feküdtek az erdőben. Alig néhány közülük tudott vánszorogni. Azonnal hozzáláttunk a kötözéshez és a szükséges segélynyújtáshoz. Kötészerünk alig volt a sebesültek tartalék-kötszerein kívül.

— Magam hurcoltam a katonákat a két menekülő asszonnyal az erdőből az utig, ott felraktam őket a menekülő szekerekre és beszállítottam őket az erkei vasuti állomásra. Azonnal közöltem az állomásfőnökkel, hogy el akarom őket szállítani. Epen jókor érkeztek oda, mert csak néhány percünk volt az utolsó vonat indulásáig. Magam raktam be a sebesülteket a vasuti kocsikba, melyből négyet foglaltak el a sebesültek. A vonat elindult és utánunk már csak egy páncélvonat jött, amely a váltokat szedte fel, hogy ezáltal végleg megszakítsa a vasuti összeköttetést. Azután már Segesvár lett az utolsó állomás. Sem katonai, sem más hatóság nem segíthetett nekem, mert nem is volt ilyen a közelben. Segesváron a sebesültek vacsorát kaptak. Mindig előre telefonáltam a következő állomásra, hogy értesülve legyenek arról, hogy sebesültek érkeznek. Ha jól emlékszem, Kapuson vagy Tövisen találkoztam az első katonai orvossal, aki egy szanitéc katonát adott mellém a sebesültek kötözésére.

— Tövisen három vasuti kocsit sebesült jött Szeged felől megmenteni, hogy az én

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott
fogtechnikusi műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombák. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

négy vasúti kocsimat is csatolják és Kolozsvárra vigyék. Kocsárdon is segített velem együtt kötözni az ottani Bahnhofkommando katonai orvosa. Ettől az orvostól kötszert is kaptam. Két napi utazás után érkeztem Kolozsvárra, ahol azonnal bejelentettem sebesülteimet. Többször dr. kolozvári pályaudvari katonai orvosnak, aki a sebesültek részére mindenről gondoskodott.

Forris Istvánné hősiességéről Betegh Miklós dr. kormánybiztos is tudomást szerzett, aki azonnal közölte azt Tisza István gróf miniszterelnökkel. A miniszterelnök, a hogy erről értesült, azonnal intézkedett, hogy a saját nevében száz koronát adjanak át az önfeláldozóan viselkedő, bátor asszonynak. Az adományt Bethlen Pál gróf országgyűlési képviselő, aki a kormánybiztossághoz van beosztva, személyesen adta át Forrisnének, akinek egyedüli kívánsága, hogy hivatásos ápolónő lehessen. Ez irányban már meg is tették a szükséges lépéseket, sőt úgy tudjuk, hogy Forrisné királyi kitüntetésre terjesztették elő.

EGYESULETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre október 1-ére hirdetett rendkívüli közgyűlése határozatképtelenség folytán megtartható nem volt; a rendkívüli közgyűlés október 8-án, vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor, a kör helyiségében fog megtartatni, a már hirdetett sorrenddel. Kneffel Lajos, elnök.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Petroleum, tűzifa és kőszén szállítása Aradra. Az aradi kereskedelmi és iparkamara tíz nappal ezelőtt sürgős felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez és arra kérte: tegye lehetővé, hogy az erdélyi harcok dacára is szállítható legyen Aradra és környékre petroleum, tűzifa és kőszén. A kereskedelmi miniszter a magyar államvasutak aradi üzletvezetősége útján most arról értesítette a kamarát, hogy egyelőre rövid ideig lehetséges eme fontos cikkek szállítása. A kamara tehát arra figyelmezteti az érdekelt kereskedőcégek tulajdonosokat: sürgősen intézkedjenek, hogy a petroleumot, tűzifát és kőszént feladó cégek azonnal rendjenek meg waggonokat a feladási állomásokon. Ugyanis teljesen bizonytalan, hogy meddig tart ez a kedvező helyzet, tehát minden napot igyekezzenek kihasználni.

Új könyvek.

A Társaság. Mackensen kitűnően sikerült arcképe díszíti A Társaság e heti számának címlapját. A győzhetetlen német vezérről vezető cikk szól a több érdekes fotográfia emlékszik meg temesvári időzéséről. Novella, elbeszélés, vers, Divatlevél és Könyvszemle egészíti ki a szép rajzokban és fotográfiákban bővelkedő új szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K., fél évre 10 K., negyed évre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Dunapalota-szálló.

Élelmiszer — ingyen! Ebben a szenzációsan egyszerű meglepetésben részesíti olvasóit a Képes Ujság, amely meghonosította azt a pompás ötletet, hogy rejtvénypályázatainak díjat gyanánt tekintélyes mennyiségű élelmiszert oszt szét hetenként olvasói között, teljesen ingyen egyetlen fillérnyi ráfizetés vagy szállítási díj szedése nélkül. A rejtvények megfejtését mindenki beküldheti és így az élelmiszerekre bárki pályázhat. Ingyen élelmiszerekkel díjazott rejtvénypályázataik közül az első e heti számában közli a Képes Ujság.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 3-án kedden:

A) Bérlet. A) Bérlet.
Róna Dezső újonnan szerződött tag fellépésével:
Cornevillei harangok.
Operetta.

Kedvete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétett kért nem vállalunk felelősséget.)

Özv. Glück Dávidné szül. Hönich Róza úgy a saját mint gyermekei Jenő (orosz fogasághoz) Hainál férj. Stein Mórné, Adél férj. Weiss Dezsőné, Rozsán, Andor és Felle, valamint az alulírott rokonság nevében fájdalomtól lesújtva tudatja, hogy a jószágos hitvestára, apa, após, testvér, sógor és jó rokon

Glück Dávid

aldásdus életének 60-ik, boldog házasságának 32-ik évében f. évi október hó 1-én reggel 4 órakor hosszas szenvedés után jobbláttra szenderült.

Boldogult drága halottunkat folyó hó 2-án d. u. 4 órakor fogjuk a Rákóczy-utca 10. sz. gyászszobából az isr. sírkertben örök nyughelyére kísérni.

Aldott legyen drága emléke!

Arad, 1916. október hó 1-én.

Özv. Hönich Jakabné, anyósa. Özv. Fischer Jakabné szül. Glück Hanna, Glück Ignác, Gabos Soma, Glück Zsigmond, testvérei. Özv. Glück Károlyné szül. Singer Laura, Glück Ignácna sz. Grossman Gizella, Gabos Somán sz. Goldberger Róza, sózora és sógora. Stein Mór, Weiss Dezső, veje. Gémes Imre és neje. Stern József és neje, Ernst József és neje, Kauders Mór és neje. Szalai Andor és neje, Karczag Vilmos és neje. Glück Olga, Glück Gyula, Glück Henrik. Dr. Gabos Jenő, Gabos Gyula, Glück István, unokahugal és unokaöccsével. 5167

Özv. Tar Sándorné szül. Uhrin Teréz mint mélyen sujtott hitves a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelenti a felejtetetlen és hőnszeretett férj, gyermek, fivér, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

Tar Sándor,

nyug. máv. mezdonyfelvigyázó

folyó évi október hó 1-én éjjel fél 12 órakor, életének 54-ik és a legboldogabb házasságának 16-ik évében, rövid szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 3-án délután 4 órakor fognak az Erdélyi-ut 10. sz. gyászszobából a református egyház szertartásai szerint tartandó inna után a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Aldás és béke poraira.

Arad, 1916. október hó 1-én.

Özv. Tar Jánosné, édesanyja, Tar Zsófia férj. Becsey Sándorné, nővére és gyermekei, Becsey Sándor, Tengeri Miklós, Schwéner Karoly, Uhrin László, Uri Andor só orai, Özv. Adami Jánosné szül. Uhrin Zsuzsanna, Uhrin Emília férj. Tengeri Miklósna, Uhrin Karolin férj. Schwéner Károlyné, Uhrin Irma, Özv. Uhrin Gusztávné szül. Pferschl Ilonka, Oskovics Mariska férj. Uhrin Lászlóné sógora. 15

Varga Imre első temetőkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjszakai szolgálat: 738.

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi október hó 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy hónapra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy hónapra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Eladó

Pécskai-ut II. számú 300 négyzet-öles telek 2 házzal,
Fábán László-utca 2. számú eme-tes ház és
Szőlő-utca 5. számú 850 négyzet-öles sarok telek.

Bővebb felvilágosítás: II. Vilmos császártér 4. sz. alatt nyerhető. 5000

HARCTÉREN KÜZDŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk

MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített CIGARETTAKAT, hogy lássák, hogy nekik mindenből a LEGDRAGABBAT, tehát a LEG-JOBBAT is választjuk! (egy doboz 70 fillér.) — 1 könyvecske sodorni való papír (70 lap) ára 12 fillér.

ECETSAV

Garantált 65% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 580 gram-

mos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

A mezőhegyesi cukorgyár es tinomitolai
azonnali belépésre
alkalmazást nyer egy
magyar-német levelező
vagy levelezőnő.

Az állás a campagne alatt tart. Butorozott szobát ingyen kap
a cukorgyárnál, csak ágyneműről kell gondoskodnia. 5008
Jelentkezhetni a cukorgyár igazgatóságánál, Mezőhegyesen.

Die Zuckertabrik und Raffinerie in Mezőhegyes
sucht für sofortigen Eintritt einen ungarisch-deutschen
Correspondenten oder Correspondentin.

Die Stelle dauert während der Campagne. Möbliertes
Zimmer steht gratis zur Verfügung, nur für Bettzeug
ist zu sorgen. — Vorzustellen bei der Direktion der
Zuckerfabrik in Mezőhegyes. 5099

FOG. MOHR JEANNETTA
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécs
ben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesitem a n.
é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.
egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet
nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem bete-
geimet. foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás után). Aranyhidak, arany-
koronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával.
Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-
szabás mellett készíttetnek. Becses partfogását kérve tisztelettel: Mohr
Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig.
Videókiek 24 órában halál kielégítettnek. 1271

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedden és szerdán:

Hoffmann meséi

Műfilm Kaiser Tietz-zal

Jegyek a Koch üzletben váltha'ók

5478—916. szám.

Szappangyökér eladás.

A lugosi erdőigazgatóság területében Deliblat községben készle-
tezett mintegy 124 métermázsas I. oszt. és mintegy 18 métermázsas II.
oszt. szárított szappangyökér (Gypsophilla paniculata I.) zárt írásteli
ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson két eladási csoportban
eladatra.

Ajánlatok 1916 november hó 10-én délután 3 óráig a deliblati bir-
tokkezelősnél nyújtandók be, hol azok a következő napon délelőtt
9 órakor nyilvánosan bontatnak fel. Az eladási feltételek és egyéb
részletes adatok a deliblati birtokkezelősnél szerezhetők be.

Lugos, 1916. évi szeptember hó 28-án.

5162

M. kir. erdőigazgatóság.

Magyar gyógyborokKitűnő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Kisórángu minőségű, vérképző
gyógybor, vérszegények, láb-
badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne
a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis
palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer,
finom fűszeres ízű, eson-
gító, a gyomorra és belekre jóhatást gyakorló gyógybor.
Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-
valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a most
nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1842

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Értesítés!**Az „IBOLYA DORÉ“**

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban ke-
rülnek forgalomba: Ibolya Doré-erém egy tégely K 1.50,
Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré tej 1 üveg
1.50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár percre a haj
vagy bajuszt a legesebb állanod
fekete színre fehéresteni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni.
Hajfestő
a „Melogen“. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében pára-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrt eltávolít, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap- **Hajós Arpád** gyógyszer-
hatók a készítőnél **ÁRAD, Andrassy-tér 22. sz.**
Alapított 1826. évben az Aradmegyei Közkórház számára

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséért 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 30 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 4/5 óráig vesszük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket törölje, amelyek tartalmában fessz eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztatásos.

Ellátás.

2-3 hónapi ellátás

tanulót teljes ellátásra elvállal Veres Ferenc. Bővebbet Adick Lajos-u. 7/d., vagy Forray-utcai kószárbona (Gróf Nádasdy-ház.) 5116

Oktatás.

Kendő zongoratanítványokat elvállalok. Cím a kiadóhivatalban. 5170

Mr. Finsterlin Arad.

Chorin Aron-utca 1. Felvezet bentiaké rendes és magántanulókat. Előkezesit felelősséggel összevont magánvizsgálatokra is. Prospektust készséggel küld. 4864

Keresek magánoktatást.

2-4 polgári vagy hat elemi osztály előkézettséggel bíró nők és férfiak írók részére alapos, gyakorlati oktatást nyerek könyvvitel, levelezés, gyors- és gépirásban, írási munkálatokban, 4 havi tanfolyamban. Dittala állástörvénnyel. Beiratás október 5-ig. Gép- és gyorsíró iskola. László Vilmos-u. 2. 4930

Ingatlan.

Szántóterület

eladó Lipka község mellett, 30 hold. Bantether rajta maradhat. Cím kiadóhivatalban. 5164

Alkalmazást keres.

Szerepny Igény

magyar kisasszony, ki a háztartásban is segédkezne, uri családhoz, gyermekek mellé ajánlanak. Címeket a kiadóhivatalba küld. 4100

Okleveles maszynvezető,

ki bármely gépvezetést vállalja. Aradon vagy környékén alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 5174

Menekült varrónő

divatterembe alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5175

Megbízható, kemény

gazda és magtáros, kitűnő bizonyítványokkal, azonnal alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5176

Alkalmazást keres

az igazságszolgáltatás minden ágában járatos, ügyvédjelölt. Romániai tőkéletesen beszél. Bővebbet a kiadóban 5151

Alkalmazást nyer.

Ügyes boltüzemgát

100 korona havi fizetéssel keres október 15-1 belépésre Hanzu drogeria. 5181

Ügyes kifizető fiú

jó fizetéssel azonnali belépésre keres Hanzu drogeria. 5182

4 hónapos tanítást

végzett jó megjelenésű fiút gyakorolónak fizetéssel felvezet Hanzu drogeria. 5188

Ügyes elárulónak,

akik női és férfi divat, disznó- és játékarú üzletben már alkalmazva voltak, azonnal felvételnek a Színházi Versenyzárban. 5178

Fizikai villanyaszerelő

jelentkezzenek Koch Daniel műszerésznel Deák Ferenc-utca 42. 5160

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legálább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Butorozott szobát,

konyhával, kerek szonallra. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérek. 5177

Különbejárata

butorozott szobát, esetleg ellátással, keres tanárnő. Címeket a kiadóhivatalba kérek. 5163

Kiadó lakás.

Kiadó november 1-ére

Petőfi-utca 10. számú (a színház, gymnasium, városháza közelében) teljesen modern házban egy utcai 3 szobás II. emeleti lakás, felszerelve a legkényelmesebb melékkel. Bővebbet a házfelügyelőnél. 844

Üzletek.

Papírkereskedésem

vezetésére oly megbízható egyént keresek, (magános nő is lehet) ki némi szaktudással és megfelelő kaucióval rendelkezik. — Haszonrészesedéssel, igen szép jövődelmi és biztos existenciát. Cím a kiadóhivatalban. 5158

Gyógyászat.

Hehs Vasas otthona.

Suvenár szar vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító biztos óvszer. Malárius fertőzések és minden infektívából eredő meg-betegedés ellen ugy felelőteknak, mint gyermekeknek. Ára 2-68 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Könu Márton

Szt. Pál-utca 2. Vesz és elad uraságoktól levett ruhákat és használt butorok vételét és eladását. 5165

Egy jól belevagolt

fekete tiszti hátas, 11 éves, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5173

Veszek egy jóharban 10-6 Lás Wertheim-kasszá Cím a kiadóhivatalban. 5168

Nagy- és p. pálmák

és egyéb szoba dísznövények eladók Cím a kiadóban. 5171

3 érb.

4-4 kg. nehéz f. stölt házi sonka eladó. Ujarad, Hosszú-utca 11. szám. 5179

Egy állig használt,

nagy, 2 szoba fűtésére és egy kisebb egy szoba fűtésére alkalmas Meidinger kályha eladó. Cím a kiadóban 5184

Egy jóharban levő

kerékpár, olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5146

„Eos“

cipőfeszítő ismét kapható. Cipőfőző, Andrassy-ut 22. Telefon 10-44. 5472

Baremitven eltem

birtos szar egyedül kapható Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-terti közpórházzal szemben. Üvege 1 kor. 80 fillér, nagy üveg 8 kor. 2722

Egy keveset használt

plüsch boa és karmantyú eladó. Andrassy-ter 25., IV. lépcső. I. em., 29. a. 8500

Eladó

egy újonnan felszerelt Meidinger kályha és egy varrógép, Telek utca 10. 5128

Tanítási eladás.

As Assoc. alváltatás eladását. Selejtmentes búkkhasább és dorongfa, wagrkontételekben megrendelhető az Aradi és Csánádi Egyesült Vasutak eldőlésvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4368

Egy állig használt egyenárma

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Zöld önnepi imakönyvek

kaphatók Fichler Sándor papírkereskedésben és könyvszomdájában, Szabadság-ter 1. Telefon 308 sz. 611

Új butorkitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön. és részletfizetésre szállított Garai Károly bel. és utorkitelében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, Beczkó-utca 1. 229

Különféle.

Vadászterület.

650 kath. jó területet, az Arad-torony ut mellett, bérbe ad Krizsán Sándor birtokos Arad, Lovarda-utca 1. 5050

A drága vanilliat

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanillion, egy zacskó ára 10 fillér. Cukraszoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Összet. Irázképek

felismerési raktára és javító-műhelye Szabadság-ter 2. Telefon 11-41. Irázképek. 4701

Szörmek,

ruhaneműk, szőnyegek megvásárlására ajánlunk szörmeket 40 és 60 filleres csomagokban. Legfinomabb resublimált Nattalin kilónként 1 kor. 30 fillér. Rovarp szörző dobozban 20. bádogdobozban 30 és 60, üvegekben 30 és 80 fillér. Patschull levelet kilónként 3 50 K. Földes gyógyszerár, Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerár, Baithányi-utca. 12

Higienikus fodrászüzlet

megnyílt

Asztalos Sándor-u 10. sz. alatt (Dr. Keppich házában.) Szíves pártfogásukat kérik

Ráth János,

5169 fodrász.

676-1916. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Arad város közönsége részére 1917. évben szükséges kelekötőárak szállítására iránt folyó év-október hó 9-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő 100 korana készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megtartása előtt nyújtandók be s csak a kor vételnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénznek a városi pénztárban törént befizetését igazoló letétjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1916. évi szept. hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Ertesitem

a n. é. közönséget, hogy az

őszai saisonra avarrodavezetésétujra megkezdtem.

Továbbra is szíves pártfogást kérek tisztelettel: 5150

Garai Berta

Weltzer János utca 8. szám.

A főter legforgalmasabb helyén

Andrassy-ter 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kia d o.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Berger Ábrahám

Nagysebességgel menekül, elsőrendű, külföldön kitanult kárpitos és díszítő műhelye Szilvássy Istvánnál, Arad, Weltzer János-utca 19. 5141

Elvállal mindennemű kárpitos munkát bécsi és párisi minta szerint.

Athuzásokat, matrac készitést házánál és házon kívül elfogad. Mint erdélyi menekült a n. é. közönség szíves támogatását kéri.

Rum—likör

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. sz. Interu-bán telefon 592. szám

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy beosorál; ugyazintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-ter. Telefon 944.